să constatăm că, dacă în mod concret nu s-a ajuns prea departe cu pregătirea propriu-zisă, s-a înregistrat totuși o autentică evoluție. De la opoziție, reținere sau indiferență, multe țări au evoluat spre o atitudine pozitivă, ceea ce jalonează, în ciuda dificultăților ce rămîn de depășit, un sens progresiv bine conturat. În al doilea rînd, atmosfera politică generală pe continent se prezintă astăzi sensibil îmbunătățită, față de perioada celor doi-trei ani precedenți. Fără a încerca aici să evaluăm ponderea diverselor acte politice de rezonanță intervenite în ultimul timp, vom evoca, totuși, ca ilustrative pentru afirmarea și confirmarea unei evoluții pozitive a relațiilor pe continentul european, reglementările intervenite între R.F.G. și U.R.S.S., între R.F.G. și Polonia, precum și discuțiile în curs asupra altor probleme litigioase. Metaforic spus, trenul s-a pus în mișcare. Important este ca să-i asigurăm continuitatea mișcării, să înlăturăm obstacolele reale sau virtuale, pentru a face ca mișcarea către punctul vizat să dobîndească plusul de siguranță și de rapiditate dorit și așteptat."

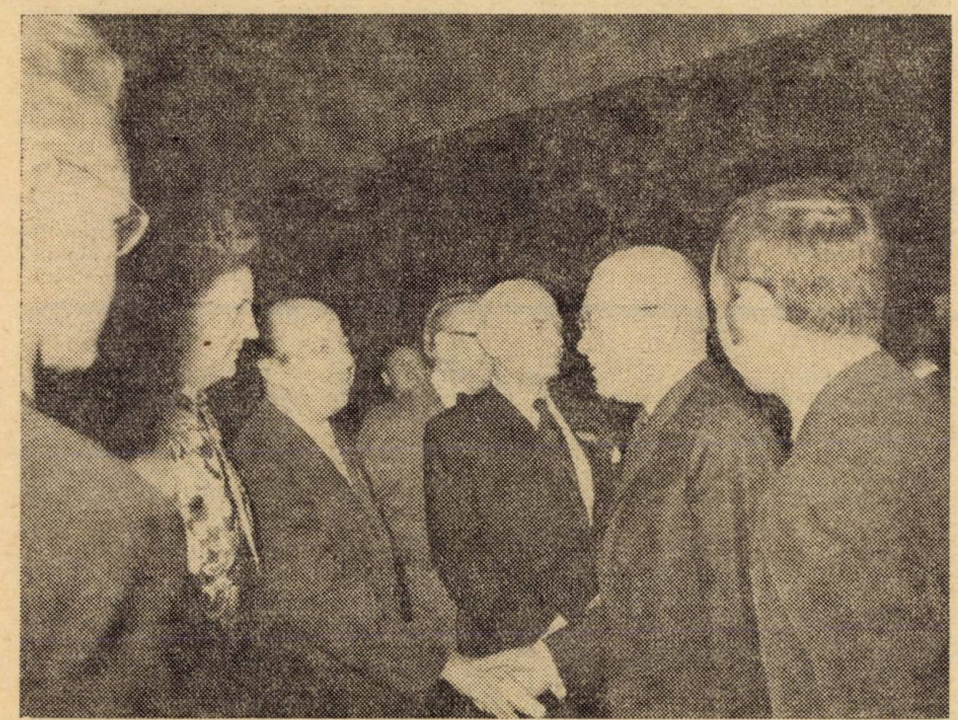

Vicepreședintele Consiliului de Stat, Emil Bodnaraș, întreținîndu-se cu invitați de peste hotare

Respectarea unor principii de bază

În mod firesc, de convocarea unei Conferințe europene pentru securitate și cooperare, de toate celelalte conferințe care, în mod necesar, ar trebui să urmeze unui asemenea prim moment, se leagă numeroase și îndreptățite speranțe privind realizarea securității și cooperării pe continent, dezvoltarea mai largă a raporturilor intereuropene în toate compartimentele vieții sociale, împlinirea unor noi pași pe calea apropierii și înțelegerii dintre națiunile continentului. Acțiunea în favoarea convocării Conferinței europene pentru securitate și cooperare își găsește fundamentarea în necesitatea larg resimțită a construirii unui sistem trainic de pace și securitate, în dezvoltarea unor noi relații între state, pe baze democratice, care să garanteze respectul consecvent și deplin al independenței și suveranității naționale, neamestecul în treburile interne, respectul și avantajul reciproc. O abordare lucidă, responsabilă, a problemelor complexe ale securității continentului nostru, cu atît de mari și numeroase implicații pentru viața și evoluția fiecărei națiuni europene, ca și pentru atmosfera politică generală, leagă, în mod normal, de ideea securității europene, și implicit de conferința sau conferințele europene ce ar trebui să contribuie la aceasta, realizarea unui acord pentru eliminarea forței și a amenințării cu forța din viața politică a Europei, dezvoltarea procesului de destindere care să ducă la depășirea actualei divizări a continentului în grupări militare opuse, la crearea unui climat de încredere și colaborare între state, indiferent de orînduirea lor socială. Am reținut în context părerile ce ne-au fost exprimate de **dr. V.I. DAȘICEV, cercetător principal la Institutul de economie mondială și relații internaționale — Moscova.** „De bună seamă, prima Conferință europeană pentru securitate și cooperare nu va putea să rezolve toate aceste probleme, să înlăture prejudecățile, neîncrederea, suspiciunea și intoleranța, care au fost atît de specifice «războiului rece» și care au lăsat urme adînci în viața popoarelor europene. Dar este foarte important să se pună bazele acestui proces.

Actualul sistem de relații internaționale din Europa, care se caracterizează prin prezența unui spirit de grup, trebuie să cedeze locul colaborării general-europene, bazată pe respectarea riguroasă a principiilor coexistenței pașnice, principii care trebuie să fie recunoscute ca legi ale vieții internaționale. Un prim pas în crearea unui astfel de sistem al relațiilor internaționale ar putea fi dizolvarea concomitentă a organizațiilor militare N.A.T.O. și a Pactului de la Varșovia. Această acțiune poate fi precedată de micșorarea forțelor armate și a armamentelor în Europa centrală, în condițiile respectării reciprocității și nu în dauna securității vreuneia dintre părți.

La baza organizării relațiilor internaționale, a statelor europene trebuie puse acele principii care să excludă posibilitatea apariției războiului și a conflictelor armate de orice fel, ceea ce ar permite rezolvarea tuturor problemelor litigioase exclusiv prin mijloace pașnice, dezvoltarea unei colaborări reciproc avantajoase, garantîndu-se suveranitatea, integritatea teritorială și egalitatea tuturor țărilor europene, nonintervenția în treburile lor interne."

Conturînd etapa pregătirilor

Pregătirea Conferinței general-europene pentru securitate și cooperare a înregistrat, fără îndoială, pași pozitivi. Se conturează azi un consens asupra locului întîlnirii și sferei participanților și s-a realizat o apropiere a punctelor de vedere în ce privește discutarea unor probleme importante, cum sînt repudierea forței, extinderea relațiilor economice, tehnico-științifice și culturale, crearea unui organism permanent de colaborare europeană. „După părerea mea — *adăuga* **DJURO NINCICI** — Conferința europeană ar trebui să se ocupe de securitate europeană sub toate aspectele sale. În mod deosebit, conferința va trebui, cred, să se ocupe de principiile relațiilor dintre statele europene și, în acest sens, să elaboreze un document. Indicînd baza pe care vor trebui să se desfășoare eforturile statelor de pe continent, acest document ar urma, după părerea mea, să consemneze totodată și scopul care trebuie atins prin înfăptuirea securității. Cum între respectarea acestor principii — și cînd spun aceasta mă gîndesc la toate principiile înscrise în Carta O.N.U., și nu doar la folosirea forței sau amenințarea cu folosirea acesteia — și scopul propus este o legătură ca de la cauză la efect, o intercondiționare, este evidentă importanța aplicării lor în practică, fundamentarea relațiilor dintre statele europene pe aceste principii".

Apare în mod evident că pregătirea și convocarea primei Conferințe paneuropene pentru securitate și cooperare — privite dintr-o triplă perspectivă: politică, psihologică și practică — nu trebuie condiționate de rezolvarea prealabilă a unor probleme litigioase, al căror grad deosebit de complex implică o abordare mai dificilă și, pe cale de consecință, evoluții și soluții într-un ritm mai puțin alert. **JEAN MEYRIAT, director al Centrului de relații internaționale al Fundației naționale de științe politice din Paris** *observă în acest sens:* „Dacă organizarea și convocarea Conferinței europene pentru securitate și cooperare nu trebuie condiționate de rezolvarea prealabilă a diverse probleme litigioase, cum ar fi aceea a Berlinului, nu este mai puțin adevărat că progrese în discutarea și soluționarea acestora ar face, pe de o parte, mai facilă convocarea conferinței și, pe de altă

→

parte, i-ar asigura mai multe şanse de succes. Probleme litigioase există şi este realist să credem că vor exista şi după desfăşurarea conferinţei. În definitiv, dacă totul s-ar rezolva înainte de convocarea acesteia, pentru ce am mai dori-o, pentru ce am mai convoca-o ? O Conferinţă paneuropeană pentru securitate şi cooperare ne va da, lucru esenţialmente important, posibilitatea unei abordări globale a problemelor, la nivelul factorilor responsabili, ea evidenţiindu-se încă de pe acum ca o formulă utilă în urmărirea scopului propus."

Climatul politic actual oferă, în mai mare măsură decît oricînd în trecut, condiţiile pentru a se trece la pregătirea mai activă a Conferinţei europene pentru securitate şi cooperare. Adeziunile de principii se impun să fie completate, în acest fel ele dobîndindu-şi adevărata substanţă, prin acţiuni concrete. Termometrul politic european indică cu claritate că, fără a renunţa la metoda convorbirilor bilaterale, s-au maturizat condiţiile pentru a trece la o nouă fază, aceea a consultărilor multilaterale, cu participarea nemijlocită a tuturor statelor interesate. Trecerea la această nouă fază de pregătire se profilează ca o modalitate necesară şi eficientă pentru înlăturarea obstacolelor existente, pentru realizarea unui acord asupra numeroaselor şi diverselor aspecte practice pe care le ridică pregătirea, convocarea şi desfăşurarea Conferinţei. Solicitat să-şi spună părerea în acest sens, **EMMANUEL COPPIETERS, director general al Institutului regal de relaţii internaţionale din Bruxelles,** *ne-a declarat :* „În legătură cu pregătirea unei Conferinţe europene pentru securitate mi se pare necesar a sublinia rolul pe care l-ar avea lărgirea dezbaterii actuale, prin trecerea la etapa consultărilor multilaterale ; prin clarificarea a diverse probleme, prin posibilităţile pentru exprimarea şi explicarea poziţiilor, consultările multilaterale ar putea marca în mod evident un progres faţă de actualul stadiu, identificînd acele puncte şi chestiuni asupra cărora există consonanţă. Utilitatea lor apare ca evidentă gîndindu-ne, deopotrivă, la clarificările pe care le impune stabilirea agendei, nivelului şi a regulilor de procedură ale Conferinţei europene pentru securitate."

Necesitatea de a crea un organism permanent

Dinamica unui proces

Una dintre ideile asupra cărora pare a se stabili un consens unanim este aceea că o singură conferinţă nu va putea să rezolve totalitatea problemelor care s-au acumulat în Europa. Capătă o tot mai largă audienţă ideea că o conferinţă europeană pentru securitate trebuie să fie, de fapt, un sistem de conferinţe, care să-şi propună rezolvarea problemelor, pas cu pas, în cadrul unui proces gradual şi dinamic, de la simplu la complex.

„Este clar — *sublinia* **profesorul EDWIN GLASER, membru al Consiliului Executiv al A.D.I.R.I.** — că o singură conferinţă europeană nu va putea, prin ea însăşi, să rezolve multitudinea de probleme pe care o evocă ideea statornicirii securităţii şi cooperării în Europa. Va fi nevoie de un şir întreg de conferinţe, ceea ce pune problema instituţionalizării conferinţei europene, a creării unui organism general-european permanent, aşa cum sugera preşedintele Consiliului de Stat al Republicii Socialiste România, Nicolae Ceauşescu, încă acum un an, cu ocazia vizitei sale oficiale în Franţa. Organismul în cauză ar trebui să fie un instrument al informării reciproce, al comunicării ideilor, nevoilor, al examinării împreună a greutăţilor, al efectuării unor căutări con-

DESPRE EUROPA, LA MASA TRATATIVELOR

Noţiunea de securitate europeană exprimă nu numai un deziderat la nivelul cel mai larg al opiniei publice, ci a devenit, de ani de zile, un obiectiv concret al diplomaţiei europene şi internaţionale. Se poate, astfel, afirma că, în ultima vreme, marea majoritate a unor texte oficiale conţin, la modul concret, adeziunea la această idee. Contactele interstatale la diferite niveluri, convorbirile şi tratativele purtate între oameni de stat europeni, într-un cuvînt, un amplu dialog internaţional, stau mărturie pentru această evoluţie definitorie a climatului politic pe continent. În acest sens, chiar şi o sumară trecere în revistă a cîtorva fragmente semnificative din documente de acest gen ni se pare exemplară:

DIN DECLARAŢIA ROMÂNO - FRANCEZĂ, CU PRILEJUL VIZITEI PREŞEDINTELUI CONSILIULUI DE STAT AL ROMÂNIEI, NICOLAE CEAUŞESCU, ÎN FRANŢA (15—19 IUNIE 1970):

„În scopul eliminării principalelor cauze de litigii şi de tensiune este necesar să fie recunoscute şi satisfăcute preocupările legitime ale tuturor statelor în ceea ce priveşte securitatea lor. La capătul acestui proces, politica blocurilor va trebui să facă loc unei organizări de securitate, reclamînd un sistem de angajamente şi măsuri concrete, care să excludă folosirea forţei şi să asigure dezvoltarea paşnică a statelor europene, într-un climat de destindere, înţelegere şi cooperare".

DIN COMUNICATUL DAT CU PRILEJUL VIZITEI PREŞEDINTELUI CONSILIULUI DE STAT AL ROMÂNIEI, NICOLAE CEAUŞESCU, ÎN AUSTRIA (21—25 SEPTEMBRIE 1970) :

„După părerea celor două părţi, în prezent există premise mai bune pentru realizarea unei conferinţe de securitate şi colaborare europeană. Ele au apreciat acţiunile întreprinse, în această direcţie, de diferite ţări şi, în acest context, au făcut un schimb de vederi asupra eforturilor proprii, inclusiv asupra memorandumului guvernului austriac. Cele două părţi vor căuta, în continuare, să contribuie, împreună cu toate statele interesate, la pregătirea unei asemenea conferinţe, într-un spirit constructiv şi realist".

DIN DECLARAŢIA SOVIETO-FRANCEZĂ (13 NOIEMBRIE 1970), CU PRILEJUL VIZITEI PREŞEDINTELUI GEORGES POMPIDOU LA MOSCOVA.

„Părţile sînt de părere că, convocarea unei conferinţe general-europene, bine pregătită, ar contribui la destindere în Europa şi ar avea ca sarcină să promoveze dezvoltarea relaţiilor şi să instaureze o permanentă colaborare între toate statele interesate, în afara categoriilor politicii de bloc. Ele sînt de părere că o asemenea conferinţă trebuie să consolideze securitatea europeană printr-un sistem de obligaţii, care să prevadă renunţarea la ameninţarea cu forţa şi folosirea ei în relaţiile reciproce dintre statele din Europa, şi să asigure respectarea principiilor integrităţii teritoriale a statelor, neamestecului în afacerile lor interne, egalităţii şi independenţei tuturor statelor".

DIN COMUNICATUL BULGARO - AUSTRIAC (15 IUNIE 1970), CU PRILEJUL VIZITEI PREŞEDINTELUI FRANZ JONAS ÎN BULGARIA:

„Cele două părţi acordă o deosebită atenţie securităţii europene şi menţinerii păcii în Europa şi în lume, şi relevă marea importanţă a unei conferinţe general-europene pentru securitate. Ele îşi exprimă convingerea că ţinerea cu succes a unei asemenea conferinţe ar contribui la diminuarea încordării şi la crearea unui climat de încredere, care să faciliteze rezolvarea problemei dificile a securităţii europene".

DIN COMUNICATUL COMUN POLONO-VEST-GERMAN, CU PRILEJUL VIZITEI CANCELARULUI WILLY BRANDT ÎN POLONIA (6—8 DECEMBRIE 1970), ŞI AL SEMNĂRII TRATATULUI DINTRE R. P. POLONĂ ŞI R. F. G.:

„Cele două părţi sînt de acord că tratatul care s-a semnat, ca bază pentru normalizarea relaţiilor dintre R. P. Polonă şi R. F. G., are o mare importanţă nu numai pentru cele două state ci constituie o contribuţie esenţială la destindere în Europa ... (Cele două părţi) se pronunţă pentru destindere în continuare şi pentru pregătirea şi ţinerea cu succes a unei conferinţe privind problemele securităţii în Europa".

DIN COMUNICATUL IUGOSLAVO - ITALIAN, CU PRILEJUL VIZITEI PREŞEDINTELUI TITO ÎN ITALIA (26—27 MARTIE 1971):

„A fost reafirmată disponibilitatea Iugoslaviei şi Italiei de a contribui activ la pregătirea unei conferinţe privind problemele securităţii şi cooperării în Europa, la care să participe toate statele europene, precum şi Statele Unite şi Canada, pregătire adecvată, care să asigure succesul dorit".

jugate, al formulării unor rezolvări comune. El nu ar trebui să fie în nici un caz o organizaţie supranaţională, suprastatală".

Este semnificativ faptul că în ultimul timp această idee a căpătat o amplă vehiculare în cercurile politice şi ştiinţifice europene, idee pe care participanţi din cele mai diverse ţări europene au subliniat-o şi punctat-o marcat la Bucureşti.

„În general este acceptată opinia că o conferinţă general-europeană pentru securitate şi cooperare ar fi prima dintr-o serie de asemenea conferinţe — *ne-a declarat* **ANNA BEBRITS, director al Direcţiei studii din Ministerul Afacerilor Externe al R.P. Ungare.** În acest mod s-ar crea o formă de contacte regulate între toate ţările europene, formă care în prezent lipseşte. Regularitatea întîlnirilor este impusă de însăşi logica situaţiei : numărul mare şi complexitatea problemelor ce ar urma să fie rezolvate fac imposibilă chiar şi numai abordarea lor în cadrul unei singure conferinţe. Dacă această conferinţă ar fi instituţionalizată — adică dacă ea ar fi reconvocată la intervale regulate, de pildă anual sau la doi ani — ar exista, deci, un forum care s-ar ocupa de problemele securităţii şi cooperării europene, pas cu pas, într-o manieră nespectaculoasă, dar continuu şi eficient şi într-un spirit de autentică negociere".

„Ideea după care prima conferinţă ar rezolva prin ea însăşi problemele, nu puţine, pe care le ridică securitatea europeană, este întru totul eronată — *sublinia* **JOHAN GALTUNG, director al Institutului internaţional de cercetări asupra păcii din Oslo.** Ştim cu toţii că edificarea unui sistem de securitate este un lucru destul de dificil, un proces complex în care trebuie să se pornească de la problemele cele mai simple. În acest proces, prima conferinţă reprezintă cred primul pas, mijlocul care deschide calea etapelor următoare. Rolul său va fi după mine mai mult psihologic, în sensul că va constitui un pas în timp, un punct spre o perioadă calitativ nouă. Permanentizarea acestei conferinţe, care se impune încă de pe acum ca deziderat, va permite cred să se treacă la realizarea noilor structuri europene, în care fiecare stat de pe continent să poată participa cu drepturi egale la rezolvarea problemelor internaţionale".

„Pare, în general, să se fi căzut de acord asupra faptului că toate ţările europene, împreună cu S.U.A. şi Canada, trebuie să pregătească şi să ia parte la Conferinţa privind securitatea europeană — *ne declara* **MICHAEL PALMER, de la Trustul federal pentru educaţie şi cercetare din Londra.** Nu o singură conferinţă, ci un şir de întîlniri regulate ale oamenilor de stat europeni, cu alte cuvinte un proces progresiv — iată concepţia care trebuie să prezideze edificarea securităţii. Asemenea întîlniri, sprijinite de un secretariat permanent — legat poate de instituţiile deja existente, cum ar fi de pildă Comisia Economică O.N.U. pentru Europa şi U.N.E.S.C.O. — ar putea crea un sistem de contacte Est-Vest, în cadrul cărora o serie de probleme ar putea fi abordate şi rezolvate, printre altele, şi nu în ultimul rînd, protecţia mediului înconjurător şi securitatea economică a statelor mici."

Scopuri şi structuri

Ajungem astfel pe tărîmul necesităţii unor concretizări. Cum ar urma să se înfăţişeze viitorul organism al statelor europene ? Care ar urma să fie scopurile şi structurile unui asemenea organism, principiile pe baza cărora ar urma să funcţioneze ? În sfîrşit, care ar fi modalitatea optimă de adoptare a soluţiilor în cadrul acestuia ? Desigur, există diferenţe de opinie în rîndul participanţilor, dar ceea ce se evidenţiază cu pregnanţă, ca o tendinţă prevalentă, este consensul asupra utilităţii unui asemenea organism.)*

„Organismul permanent european la care mă gîndesc — *adăuga* **profesorul EDWIN GLASER** — ar trebui, evident, să fie un factor de progres al relaţiilor intereuropene. Aceasta implică, în primul rînd, necesitatea ca el să se întemeieze ferm pe respectarea principiilor universal recunoscute ale eticii şi legalităţii internaţionale, în egală măsură obligatorii pentru orice stat, faţă de fiecare stat : suveranitatea şi independenţa naţională, neamestecul în treburile interne ale altuia, egalitatea deplină în drepturi şi avantajul reciproc, dreptul fiecărui popor de a decide singur asupra destinelor sale, punerea fiecărui stat la adăpostul primejdiei de agresiune, de recurgerea la un act de folosire a forţei sau de ameninţare cu forţa.

În consecinţă organismul ar trebui să cuprindă toate statele europene, la care s-ar adăuga şi acele state neeuropene, asupra cărora ar exista un acord general, ca de exemplu S.U.A. şi Canada.

Este ferma mea convingere că modalitatea optimă de formare a voinţei colective exprimată prin documentele adoptate de organismul permanent european ar fi nu votarea, ci consensul. Consensul general — iată, după mine, mijlocul optim de a face ca actele organismului să corespundă voinţei comune a tuturor părţilor interesate, chezăşia cea mai sigură a îndeplinirii lor cu bunăvoinţă şi cu bună-credinţă. Practica organizaţiilor internaţionale este bogată în exemple certificînd că este cu putinţă să se ajungă la consensul general, atunci cînd se caută soluţiile general acceptabile, conforme principiilor şi normelor dreptului internaţional contemporan, cu răbdare, perseverenţă, cu respectul neabătut al intereselor legitime, părerilor şi poziţiei tuturor părţilor".

„Pînă acum nu există un organism general-european — *remarca* **WERNER PFEIFENBERGER, profesor la Universitatea din Salzburg, reprezentant al Centrului internaţional de cercetări din Salzburg.** Din aceste motive, mi se pare o idee bună sistemul unei conferinţe permanente, deci al unei instituţionalizări a ei — cu alte cuvinte o organizaţie general-europeană. Este necesar, desigur, un secretariat, care însă nu trebuie să ajungă un organism-mamut, de altfel, viciul tuturor organizaţiilor internaţionale".

„Cred că însăşi conferinţa ar trebui să fie forumul cel mai înalt al tuturor instituţiilor europene, preferabilă fiind convocarea ei o dată la doi ani — *aprecia la rîndul său* **ANNA BEBRITS.** Participarea ar urma să fie asigurată de miniştrii de externe ai statelor europene, dar, în funcţie de situaţie şi, dacă problemele înscrise pe agendă merită, ar putea participa primii miniştri şi chiar conducătorii statelor europene.

Evident, în perioada dintre conferinţe un organism permanent sau evasipermanent, la un nivel de reprezentare mai scăzut, ar asigura principalele activităţi destinate să ducă la îndeplinire recomandările făcute, ar pregăti agenda viitoarei conferinţe, ar menţine în mod constant în atenţie problemele ce trebuie discutate şi soluţionate. În acest scop, prima conferinţă

→

*) Necesitatea unor structuri permanente, instituţionalizate, care să conjuge eforturile statelor continentului în opera de edificare a securităţii europene constituie obiect de studiu al cercetătorilor în domeniul relaţiilor internaţionale din ţara noastră. Înscriind consecvent în preocupările sale dezbateri pe asemenea probleme, revista „Lumea" a publicat în acest an studiul „Reflecţii privind cadrul organizatoric al securităţii şi colaborării în Europa" de dr. Nicolae Ecobescu şi Sergiu Celac (nr. 5 din 28 ianuarie şi nr. 6 din 4 februarie)

Un aspect din sala reuniunii

ar crea un Consiliu Consultativ Permanent, în care fiecare stat membru ar fi reprezentat de către o delegație. Acest Consiliu s-ar întruni în sesiuni regulate, de pildă, o dată la fiecare șase luni, pentru a executa activitățile de bază ale Conferinței general-europene, precum și pentru a decide asupra măsurilor practice ce se impun de urgență în vederea rezolvării unor anumite situații speciale.

În cadrul acestui organism cred că este absolut necesar ca, cel puțin în prima perioadă, să nu existe un sistem rigid de a se lua hotărîri, cum ar fi de pildă votul majoritar sau alte modalități similare, ci să existe un sistem care să permită realizarea unor acorduri prin consens."

„Desigur — *ne spunea* **PIERRE HASSNER** — o Conferință paneuropeană pentru securitate nu ar putea clarifica toate problemele moștenite de la trecut

Într-o pauză a lucrărilor

și, cu atît mai puțin, să aducă tuturor acestor chestiuni, dintr-o dată, rezolvările dorite. Faptul impune de la sine constatarea utilității și necesității unei suite de asemenea conferințe. Din această perspectivă apare cu claritate rolul pozitiv pe care l-ar putea avea un viitor organism al statelor europene. Un asemenea organism ar trebui conceput ca un larg forum de dezbatere, ca o scenă a realizării unui amplu, continuu și fructuos dialog între reprezentanții tuturor statelor continentului nostru".

Potrivit părerii lui **OSMO APUNEN, director al Institutului finlandez de relații internaționale din Helsinki,** *ar trebui însă, să existe* „o singură comisie, cu subcomisii nepermanente, organizate pe baze regionale sau funcționale (pe probleme). Trebuie promovat un organism flexibil, în măsură să respecte și să protejeze interesele tuturor țărilor europene precum și să asigure rezolvarea anumitor probleme specific regionale sau funcționale speciale. Principiile potrivit cărora ar urma să funcționeze un asemenea organism : participarea tuturor statelor, drepturi egale pentru toate țările, concentrarea asupra problemelor europene concrete, luarea efectiv în considerare a principalelor probleme din afara continentului care au, însă, legătură cu cele europene. Mecanismul de adoptare a deciziilor ar presupune : negocieri de predecizie și un sistem asigurînd baze reale pentru executarea neobligatorie, neimpusă a hotărîrilor adoptate".

În aceeași ordine de idei, **profesorul JOHAN GALTUNG,** *sugerează crearea unei* „comisii de securitate pentru Europa. Personal concep această comisie, ca un lucru viabil. De aceea statele trebuie să activeze în cadrul acesteia cu titlu individual și nu ca membri ai alianțelor sau grupărilor de țări din care fac parte. Principalul organ al acestei comisii ar putea fi un secretariat care să aibă ca profil al indentității sale pe acela al unui institut de cercetări asupra păcii, de cercetări asupra securității. Analizînd experiențele trecutului, el ar urma să elaboreze propuneri și previziuni pentru viitor.

Istoria ne arată că toate organismele de pînă acum care au avut în sarcină atribuții de securitate colectivă au eșuat sau nu au obținut succese, deoarece modul de adoptare a deciziilor nu a fost suficient de democratic. De aceea, viitorul organism al statelor europene, indiferent ce forme va îmbrăca, va trebui să conceapă consensul, ca unic mijloc de adoptare a soluțiilor".

Consacrîndu-se, în special, problemelor politice de importanță continentală, un organism al statelor europene, ca cel preconizat a lua ființă ca urmare a unei prime conferințe, ar putea face în același timp, prin el însuși sau prin structuri derivate, operă de încurajare, de promovare a cooperării științifice, tehnologice și culturale. „În ipoteza că s-ar ajunge la o instituționalizare a Conferinței general-europene — *releva în acest sens* **ION CETERKI, vicepreședinte al Academiei de Științe Sociale și Politice a Republicii Socialiste România** — s-ar putea crea un organ subsidiar al «Organizației pentru securitate și colaborare în Europa» ca un organism (eventual o comisie sau un institut) european pentru promovarea cooperării științifice și culturale, care să studieze căile cele mai eficiente pentru extinderea și diversificarea cooperării în domeniul științei și culturii în Europa, stimulînd și favorizînd diferite acțiuni în acest sens."

Laborator al păcii

În toate convorbirile pe care le-am avut cu participanții la cel de-al III-lea Colocviu de la București, consacrat problemelor securității și cooperării în Europa, a revenit ca un leitmotiv, aprecierea, fără rezerve, a utilității unor întîlniri de acest gen între oameni de știință, specialiști în domeniul relațiilor internaționale, **JOHN C. CAMPBELL, membru al Consiliului de relații externe din New York,** *ținea să ne sublinieze :* „Acest colocviu nu a dus lipsă de idei stimulatoare și utile. Cele care m-au impresionat în mod deosebit, emanînd deopotrivă din țări din Est, Vest sau neutre, reflectă conturarea unei „ conștiințe" europene comune. Aceste idei au un țel comun, de a găsi un nou sistem de relații care, în timp, să modifice și să înlocuiască „balanța de forțe" ca bază pentru securitate. A.D.I.R.I. face, de fapt, un serviciu util și, într-adevăr, necesar. Evident, participanții la asemenea gen de întîlniri nu pot să determine sau să ia decizii, care rămîn la latitudinea guvernelor. Dar ei pot să clarifice problemele în beneficiul atît al guvernelor, cît și al opiniei publice. Ei pot, de asemenea, să abordeze și să exploreze diversele aspecte ale realizării securității și stimulării cooperării într-un mod în care oamenii politici nu pot sau sînt puțin dispuși să o facă. România are vechi tradiții în opera constructivă de înfăptuire a păcii și securității, tradiții legate în trecut de numele lui Nicolae Titulescu. Inițiativele A.D.I.R.I. sînt binevenite și constituie un exemplu de continuare și dezvoltare a acestor tradiții de către România contemporană".

„Fizicienii, chimiștii, biologii, constructorii, în general cercetătorii științelor naturii își fundamentează ficare realizare pe experimente mai mult sau mai puțin îndelungate — *ne împărtășea* **CRISTIAN POPIȘTEANU, redactor șef al revistei «Magazin istoric».** Politologii, economiștii, sociologii ,istoricii, specialiștii teoriei și practicii relațiilor internaționale nu-și pot permite să modeleze în laborator sau în eprubetă reacțiile vastei lor sfere de cercetare. Înseamnă oare că această largă categorie de cercetători să se dispenseze de atît de folositorul instrument al experimentului ? Nicidecum ! Acest al III-lea Colocviu internațional dedicat problematicii securității și cooperării europene, organizat de A.D.I.R.I., a ilustrat tocmai capacitatea și posibilitatea de a contribui la căutarea soluțiilor reclamate de evoluția politică a continentului nostru. Concentrîndu-se asupra aspectelor conținutului, etapelor și procedurilor Conferinței general-europene, participanții la colocviu, exprimînd o foarte diversificată gamă de concepții, idei și sugestii, au insistat exact pe acele elemente care sînt puse la ordinea zilei de însăși dezvoltarea evenimentelor din viața europeană. Este o demonstrație prețioasă a utilității și rodniciei schimburilor de opinii științifice, cu impact nedisimulat asupra relațiilor internaționale".

Anchetă realizată de
George G. POTRA
Ilie SERBĂNESCU
Radu PASCAL

CIRO RIOS NIETO

președintele Comisiei de relații externe a Senatului Republicii Columbia

EXPLORÎND NOI POSIBILITĂȚI DE CUNOAȘTERE

Delegația parlamentară columbiană care ne-a vizitat țara timp de o săptămînă, la invitația Marii Adunări Naționale, a fost condusă de Ciro Rios Nieto, președintele Comisiei de relații externe a Senatului Republicii Columbia. Domnia-sa a avut amabilitatea să răspundă, la încheierea vizitei, solicitării noastre de a ne acorda un interviu.

— Îmi face plăcere să răspund invitației dumneavoastră de a dialoga cu publicul român prin intermediul revistei „Lumea".

— Vă mulțumim. Pentru început, aș dori să vă propun o conturare a cadrului vizitei.

— În Columbia se manifestă, poate cunoașteți deja acest lucru, o dorință marcată de a întări relațiile diplomatice și comerciale cu toate țările lumii, dar mai ales cu cele din aria socialistă și din așa-numita „lume a treia". Cu aceste intenții se urmărește crearea unor condiții propice înființării de ambasade, trimiterii de delegații din diferite domenii, printre care, desigur, și cele alcătuite din parlamentari. Obiectivul lor este, în afara cunoașterii reciproce atît de utile și de rodnice, studierea situației economice, sociale, politice, astfel încît la înapoierea în țară să poată oferi soluții de dezvoltare și consolidare a prieteniei cu celelalte țări, așa cum este cazul acum cu țara dumneavoastră.

— Care sînt coordonatele actuale ale politicii columbiene? Ce repercusiuni are faptul că actualul guvern nu dispune de majoritate în Parlament?

— Cele două partide tradiționale — conservatorii și liberalii — care, în 1958, au încheiat alianța intitulată „Frontul național", au succedat pînă acum la putere alternativ. Guvernul Pastrana este conservator. Cel dinaintea lui, condus de Lleras Restrepo, era liberal. În prezent, guvernul nu dispune și nu găsește un sprijin în situația precară în care se află — este o reflectare a unor divergențe între cele două partide și în sînul fiecăruia dintre ele luate separat. Aceasta se repercutează și asupra raporturilor cu și din Parlament. Asistăm la agonia vechilor partide tradiționale, ceea ce s-a reflectat și cu prilejul recentei demisii în bloc a guvernului.

— Delegația condusă de dv. se afla în Europa în acele zile.

— Încă nu cunoaștem desfășurarea concretă a faptelor. Cauzele sînt mult mai vechi. Guvernul nu a izbutit să obțină adeziuni acceptabile și nici majorități populare care să-l susțină. Forțele de stînga cunosc, pe de altă parte, un spor numeric și de influență considerabile. Personal, fac parte din rîndurile Alianței naționale populare — formațiune socialistă cu o mare pondere în viața internă columbiană. Se manifestă într-adevăr o puternică mișcare de stînga, tendința generală — aș vrea să subliniez aceasta — fiind aceea de a uni mișcările de masă în jurul ideilor socialiste. Comuniști, socialiști, democrat-creștini să ne apropiem pentru a forma un front al unității populare, așa cum există, de exemplu, în Chile.

— În viitoarele alegeri generale, din 1974, sînt de așteptat deci unele modificări în planul forțelor politice interne.

— Bineînțeles. Probabil știți că acestea vor fi primele alegeri după 1958 care se vor desfășura în absența „Frontului național" — alianța dintre liberali și conservatori. Conform statutului inițial, ea încetează în 1974. Deci fiecare dintre cele două partide participă separat și pe cont propriu. Cred că forțele de stînga vor avea un cuvînt important de spus.

— La ultima reuniune O.S.A. de la San José, unul din punctele de pe ordinea de zi se referea la oprirea cursei înarmărilor. Fiind o propunere a Columbiei, vă rog să aveți amabilitatea de a da unele amănunte.

— Problema trebuie pusă în legătură cu un conflict de frontieră mai vechi între Columbia și Venezuela. Ambele guverne au făcut la un moment dat greșeala de a se înarma puternic, deși popoarele noastre sînt prietene și nu doresc o înfruntare. Guvernul Pastrana l-a însărcinat pe ministrul de externe columbian să propună înscrierea problemei respective pe ordinea de zi. Este o propunere logică și oportună, care exprimă însuși spiritul pașnic al poporului columbian. De altfel, dorința celor două națiuni de a conviețui în prietenie a făcut ca măsurile de înarmare să nu aibă nici un efect.

— Nu sînteți pentru prima dată în România.

— Am vizitat țara dv. și în 1963. Beneficiez de o posibilitate nemijlocită de comparație. Tot ceea ce s-a realizat este magnific și am exprimat cu multă plăcere această părere parlamentarilor români. Schimburile dintre noi sînt excelente și pot fi încă și mai rodnice. Personal am susținut și susțin ideea, care — se pare — are șanse să devină în curînd realitate, a deschiderii de ambasade în capitalele noastre. *(Ambasada Columbiei cu sediul la Roma girează și relațiile diplomatice cu România — N.R.)* Sînt multe posibilități încă neexplorate de cunoaștere. Noi urmărim cu deosebită atenție succesele dv. și ne bucură interesul pe care dv. îl manifestați față de Columbia. Sprijinul românesc față de inițiativele noastre de independență națională ne este foarte prețios. Am încredere în succesul relațiilor noastre pe diferite planuri, cunoscînd punctele de vedere și obiectivele majore ale poporului român pe care am avut prilejul și plăcerea deosebită de a le cunoaște în cursul convorbirilor atît de interesante și de pline de conținut cu președintele Marii Adunări Naționale, Ștefan Voitec, și cu celelalte personalități române. Iată de ce vizita în țara dv., care ne-a primit cu atîta căldură și prietenie, constituie pentru parlamentarii columbieni un succes. Aș vrea încă o dată să mulțumesc prin intermediul revistei dv. pentru revelația pe care a constituit-o pentru noi dezvoltarea românească, politica, oamenii și țara dv.

Anca VOICAN

Trei decenii de la declanșarea agresiunii hitleriste împotriva Uniunii Sovietice

ÎNVĂȚĂMINTELE ISTORIEI ȘI IMPERATIVELE ACTUALE ALE PĂCII

Năzuința fierbinte a omenirii — securitate și pace — este cu atît mai puternică, mai fierbinte cu cît în memoria popoarelor s-au gravat statornic amintirile marelui flagel pe care l-a constituit al doilea război mondial. Europa cunoscuse în anii antebelici o situație de care profitau forțele fascismului, înscăunate pe rînd în Italia, Germania, apoi Spania. Politica miopă, conciliantă și duplicitară a cercurilor guvernante apusene a permis puterilor axei să pună în practică metode directe de forță brutală, de amenințare cu forța, de presiuni, intimidare, dictat. O imensă mașină de război a fost pusă pe picioare, în slujba promovării acestei politici. Dominației și agresiunii hitleriste i-au căzut succesiv victime țările europene vecine : Austria, Cehoslovacia, Polonia, Belgia, Olanda, Franța etc. Presiunilor politice fățișe au fost supuse alte țări, printre care și România. A urmat apoi definitivarea și înfăptuirea planului agresiv de atacare a Uniunii Sovietice.

Au trecut trei decenii de cînd, avînd în spate hinterlandul economic al Europei apusene, resursele teritoriilor ocupate sau controlate, Germania hitleristă a aruncat imensele sale forțe militare în criminalul război de agresiune împotriva Uniunii Sovietice.

În pofida unei considerabile concentrări de forțe militare, imperialismul hitlerist nu și-a atins țelurile, planurile sale suferind, în cele din urmă, un rușinos eșec. La chemarea Partidului Comunist, popoarele Uniunii Sovietice s-au ridicat cu hotărîre și bărbăție împotriva agresorilor pentru libertatea și independența patriei socialiste, pentru apărarea cuceririlor revoluționare, pentru triumful progresului asupra reacțiunii, al luminii asupra întunericului ce amenința să cuprindă în acele zile întreaga omenire.

Purtînd pe umerii săi greul luptei, Uniunea Sovietică a fost principala forță a coaliției antihitleriste, aducîndu-și o contribuție hotărîtoare la sfărîmarea mașinii de război hitleriste, la salvarea omenirii de pericolul înrobirii fasciste. Cu prețul unor jertfe uriașe Armata Sovietică a făcut să eșueze planul hitlerist al „războiului fulger", a spulberat mitul invincibilității armatelor naziste într-un șir de memorabile bătălii, printre care cele de la Moscova și Leningrad, Stalingrad și Kursk, Orel și Berlin vor rămîne înscrise pentru totdeauna în istoria marii epopei a luptei popoarelor împotriva hitlerismului. Pe frontul de răsărit au fost nimicite peste 600 de divizii fasciste ; au pierit pe frontul de est 10 000 000 de oameni din totalul de 13 600 000 de soldați germani nimiciți pe toate fronturile celui de-al doilea război mondial.

Angajate într-o luptă fără precedent împotriva celor mai înverșunați dușmani ai omenirii, popoarele sovietice, conduse de partidul făurit de Lenin, au dat dovadă de un înalt patriotism, de un eroism fără seamăn, de o bravură și o vitejie care au atras admirația și prețuirea întregii omeniri. Marele Război pentru Apărarea Patriei a reliefat într-un mod impresionant trăinicia și forța orînduirii socialiste, uriașele sale posibilități și resurse, capacitatea de organizare și mobilizare a partidului și statului sovietic, atașamentul de nezdruncinat al poporului sovietic față de cauza socialismului, voința sa neclintită de a învinge orice greutăți în lupta pentru apărarea patriei. Strălucitele victorii ale Uniunii Sovietice au constituit un puternic imbold și un sprijin de mare preț în lupta popoarelor împotriva ocupanților, pentru libertate și independență.

La victoria asupra fascismului, la lichidarea mașinii de război hitleriste o contribuție însemnată au adus, de asemenea, popoarele celorlalte țări din coaliția antihitleristă — care cuprindea U.R.S.S., Anglia, S.U.A., Franța precum și numeroase alte state ale lumii —, ampla mișcare de rezistență antifascistă a forțelor patriotice din țările subjugate, în cadrul căreia un rol de frunte l-au avut clasa muncitoare, partidele comuniste și muncitorești.

În țara noastră forța însuflețitoare și organizatoare a rezistenței antifasciste a fost Partidul Comunist Român.

Partidul a inspirat, organizat și condus importante acțiuni antifasciste în perioada 1933—1939, ca eroicele lupte muncitorești din 1933 printre primele acțiuni proletare pe plan internațional. În fruntea luptei împotriva ascensiunii fascismului, partidul a acționat totodată împotriva pregătirilor de război antisovietice, a militat energic pentru o politică de bunăvecinătate și colaborare cu Uniunea Sovietică, pentru stabilirea de relații diplomatice între cele două state. Favorabile acestor relații au fost și cercurile politice mai lucide. În aceste condiții, sub puternica presiune a opiniei publice, guvernul din 1934 a stabilit relații diplomatice cu U.R.S.S. Acțiunile energice ale partidului comunist, rezistența pe planuri multiple a opiniei publice, conjugate cu cele întreprinse de unele cercuri politice mai lucide, au întîrziat astfel o vreme traducerea în viață a planurilor hitleriste în ceea ce privește România.

Între timp, în conjunctura creată atunci în Europa, în urma politicii capitularde a puterilor apusene, Germania hitleristă și-a intensificat presiunile asupra României, în cîrdășie cu cercurile ultrareacționare din țară. Izolată în fața celor ce se grăbeau să devină stăpînitorii lumii, României i s-a impus dictatul de la Viena, prin care o parte a Transilvaniei a fost dată Ungariei horthyste, aliată a Germaniei hitleriste, după ce la München hitlerismul a văzut că puterile occidentale îi dau mînă liberă. Presiunile din afară, trădarea cercurilor burgheze guvernante au dus la instaurarea dictaturii fasciste, în septembrie 1940, la acceptarea intrării trupelor hitleriste pe teritoriul ciuntit al țării, la împingerea României în războiul antisovietic.

Încă din prima zi a războiului, Partidul Comunist Român și-a pus întreaga sa capacitate de luptă în slujba organizării și conducerii rezistenței antifasciste. În cadrul programului și chemărilor la luptă elaborate în iulie și septembrie 1941, partidul a mobilizat comuniștii, patrioții din toate straturile societății românești, în operațiuni de sabotare a producției, de distrugere a unor obiective militare, în diverse acțiuni de împotrivire la măsuri guvernamentale ; pe aceeași linie a rezistenței organizate au avut loc memorii ale intelectualilor progresiști, intensificarea nesupunerii în armată, difuzarea scrisă și vorbită a cuvîntului partidului, organizarea gărzilor patriotice. Mii de comuniști și antifasciști au plătit cu libertatea și cu viața participarea lor la acțiunile întreprinse de partid.

În condițiile favorabile ale creșterii tot mai puternice a luptei clasei muncitoare, țărănimii și intelectualității, a maselor largi populare împotriva regimului antonescian și a războiului antisovietic, ale adîncirii continue a crizei regimului militaro-fascist, ale loviturilor zdrobitoare date hitleriștilor de Armata Roșie, Partidul Comunist Român — unind în jurul său clasa muncitoare, toate forțele naționale, patriotice — a organizat și condus înfăptuirea cu succes a insurecției armate antifasciste din august 1944. Aceasta a dus la arestarea guvernului Antonescu, ieșirea imediată a țării din războiul antisovietic și intrarea ei în luptă împotriva Germaniei naziste, alături de Uniunea Sovietică și celelalte țări ale coaliției antihitleriste.

Răsturnarea dictaturii militaro-fasciste a marcat o cotitură istorică, determinînd o schimbare hotărîtoare a cursului războiului, aducînd o contribuție importantă la victoria finală a forțelor aliate. Alături de Armata Sovietică, dînd dovadă de un înalt devotament și spirit de sacrificiu Armata Română — care s-a angajat în războiul antihitlerist cu un efectiv de peste o jumătate de milion de oameni — a purtat grele lupte pentru eliberarea deplină a patriei și apoi pentru eliberarea Ungariei și Cehoslovaciei, pînă la victoria finală asupra fascismului german. În această luptă aproximativ 170 000 de militari români și-au jertfit viața. Poporul nostru va păstra veșnic în memoria sa amintirea ostașilor români și sovietici, a fiilor tuturor popoarelor, care nu au precupețit nimic pentru zdrobirea fascismului, pentru triumful libertății și independenței. În cursul războiului antihitlerist s-au pecetluit pe veci frăția de arme româno-sovietică, legăturile de prietenie și colaborare dintre cele două țări și popoare. În anii construcției socialiste, aceste legături s-au dezvoltat și adîncit continuu pe baza comunității de orînduire, ideologie și țeluri, în interesul celor două popoare, al cauzei socialismului.

O dată în plus, desfășurarea și epilogul celui de-al doilea război mondial au

confirmat invincibilitatea voinței de libertate și independență a popoarelor de pretutindeni. **„Victoria epocală asupra fascismului în cel de-al doilea război mondial** — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu **— a demonstrat încă o dată, la scara celei mai ample încleștări din cîte a cunoscut istoria, forța cu care popoarele se ridică în apărarea unei cauze drepte, adevărul incontestabil că rolul hotărîtor în făurirea istoriei, în apărarea libertății și independenței naționale îl au masele populare, milioanele de oameni ai muncii de pretutindeni. Războiul antifascist a relevat că oricît de mare ar fi potențialul aruncat în luptă de forțele reacțiunii, oricît de puternice ar fi armatele imperialiste invadatoare, ele nu pot înfrînge voința de libertate a popoarelor, dorința acestora de a-și hotărî singure soarta".**

Victoria obținută asupra statelor fasciste de marea coaliție antihitleristă a popoarelor a avut consecințe profunde pe arena mondială, a constituit începutul unui amplu proces de modificări pe harta social-politică a omenirii, a marcat mutații considerabile în viața internațională.

Ca urmare a creșterii avîntului revoluționar al popoarelor, al sporirii rolului și capacității de luptă a partidelor comuniste și muncitorești, socialismul s-a transformat într-un sistem mondial, care cuprinde astăzi 14 state din Europa, Asia și America Latină și a cărui influență asupra dezvoltării omenirii devine tot mai puternică. În același timp, clasa muncitoare s-a afirmat drept cea mai remarcabilă forță socială a lumii. Au sporit considerabil, în țările capitaliste, amploarea și avîntul luptei revoluționare a proletariatului și altor mase asuprite și exploatate, în frunte cu partidele lor comuniste și muncitorești. Noile state apărute ca urmare a prăbușirii sistemului colonial își afirmă tot mai puternic hotărîrea de a-și păstra și consolida independența, de a găsi noi căi de dezvoltare democratică, socialistă. Mișcările sociale din statele Americii Latine și Africii, lupta popoarelor pentru o dezvoltare progresistă de sine stătătoare cunosc în zilele noastre o deosebită intensificare. Împotriva imperialismului, pentru schimbări progresiste în societate, pentru făurirea unei vieți mai bune și drepte, pentru pace, se ridică noi și noi forțe — masele largi țărănești, păturile mijlocii și alte categorii sociale, intelectualitatea, masele de femei, tînăra generație, cercuri sociale de diferite orientări și convingeri politice, filozofice și religioase.

Astăzi, la trei decenii de la declanșarea agresiunii antisovietice, se conturează perspective mai favorabile decît oricînd pentru desfășurarea luptei democratice, revoluționare, antiimperialiste a popoarelor. Există în prezent în lume, un nou raport de forțe — favorabil socialismului, progresului și păcii — o situație radical schimbată față de cea din ajunul dezlănțuirii celui de-al doilea război mondial, ceea ce îndreptățește popoarele să privească cu deplină încredere viitorul. Firește, nu poate fi uitat faptul că mai există în lume imperialism, cercuri reacționare, agresive, care continuă să amenințe pacea și libertatea popoarelor, să se amestece în treburile interne ale statelor independente, promovează o politică de dictat și forță în relațiile internaționale. **„Viața arată însă** — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu **— că superioritatea se află de partea frontului antiimperialist, că societatea merge neabătut înainte, conform legilor obiective ale dezvoltării istorice ; nimic și nimeni nu poate opri acest proces, nu poate împiedica popoarele să-și făurească o viață mai bună, liberă și independentă ! Înfăptuirea aspirațiilor de progres ale omenirii cere forțelor sociale revoluționare, democratice, antiimperialiste să acționeze strîns unite atît pe plan național cît și internațional, să-și unească eforturile și să-și întărească neîncetat coeziunea. Aceasta este condiția fundamentală a victoriei în lupta împotriva imperialismului, pentru pace și progres social".**

Pornind de la analiza marxist-leninistă a proceselor ce se desfășoară pe arena mondială, partidul și guvernul țării noastre desfășoară o amplă activitate internațională în direcția asigurării păcii, a înlăturării primejdiei unei noi conflagrații mondiale. Situînd cu consecvență în centrul politicii sale externe dezvoltarea prieteniei, alianței și colaborării cu toate statele socialiste, țara noastră își afirmă convingerea fermă că unitatea și colaborarea statelor socialiste, coeziunea partidelor comuniste și muncitorești constituie un factor de însemnătate esențială în lupta pentru asigurarea păcii și securității în întreaga lume. Partidul și guvernul țării noastre acționează neabătut pentru întărirea luptei tuturor forțelor revoluționare și progresiste, pentru zădărnicirea planurilor agresive ale adversarilor păcii. România își menține permanent trează vigilența împotriva celor ce ar încerca să atenteze la independența și suveranitatea ei, își întărește continuu capacitatea de apărare, dezvoltă permanent colaborarea cu armatele statelor participante la Tratatul de la Varșovia ca și cu armatele tuturor țărilor socialiste, fiind gata să răspundă cu hotărîre oricărei agresiuni militare imperialiste.

În același timp, țara noastră — acționînd în spiritul coexistenței pașnice — dezvoltă relații de colaborare cu toate țările lumii, fără deosebire de orînduire socială, considerînd că aceasta servește progresului fiecărei țări, cauzei și înțelegerii între popoare, contribuie la asigurarea păcii și securității. La baza relațiilor sale cu toate statele lumii România socialistă pune în mod ferm principiile independenței și suveranității naționale, deplinei egalități în drepturi, neamestecului în treburile interne și avantajului reciproc.

În anii care au trecut de la terminarea celui de-al doilea război mondial aceste principii și-au găsit o recunoaștere tot mai largă în rîndul statelor, al opiniei publice mondiale. Și acest lucru este pe deplin firesc. Nu poate fi uitat nici un moment faptul că pregătind declanșarea războiului hitleriștii au acționat de pe pozițiile unei politici de forță și dominație, au încălcat normele relațiilor internaționale. Înfrîngerea Germaniei hitleriste a demonstrat falimentul total al unei astfel de politici, punînd puternic în lumină necesitatea — ca un învățămînt dintre cele mai importante ale războiului — de a lupta pentru promovarea strictă în întreaga viață internațională a normelor de bază ale relațiilor dintre state.

În lumina învățămintelor celui de-al doilea război mondial, din nefericire atît de scump plătite de popoare, devine tot mai evidentă necesitatea coalizării tuturor forțelor și energiilor în direcția consolidării păcii, a construirii acelor instituții și instrumente care să ducă la intensificarea cooperării între state, care să împiedice acumularea norilor grei ai războiului pe continentul european ca și oriunde în lume. În acest sens se impune concluzia că găsirea unor soluții acceptabile pentru problemele majore care confruntă azi omenirea este de neconceput fără participarea activă la viața internațională, la lupta pentru securitate și pace, a tuturor statelor. România consideră că — în lumina învățămintelor trecutului — o importanță deosebită pentru consolidarea păcii ar avea înfăptuirea securității în Europa, continentul pe care au izbucnit cele două mari conflagrații mondiale. Evoluția situației pe continentul nostru confirmă justețea analizei făcute la București, în 1966, de statele participante la Tratatul de la Varșovia, ca și oportunitatea apelului lansat de aceste state în vederea convocării conferinței general-europene. În ultimii ani s-au făcut pași însemnați în direcția normalizării și dezvoltării relațiilor dintre statele europene, a extinderii cooperării interstatale pe diverse planuri. Dialogul intereuropean a luat o amploare tot mai mare. În același timp, Tratatele dintre U.R.S.S. și R. F. a Germaniei și dintre R. F. a Germaniei și R. P. Polonă, tratativele în curs dintre R. D. Germană și R. F. a Germaniei, dintre R. F. a Germaniei și R. S. Cehoslovacă au constituit pe acest plan acțiuni pozitive, primite cu interes și satisfacție de opinia publică. Consensul la care s-a ajuns în ce privește unele aspecte ale conferinței general-europene, de asemenea, reprezintă un element pozitiv de natură să deschidă calea unor înțelegeri viitoare. Așa cum se știe, țara noastră consideră că stadiul discuțiilor preliminare ar putea fi încheiat și că s-ar putea trece la organizarea — fără condiții prealabile — a unor întîlniri pregătitoare cu participarea tuturor părților interesate, în vederea ținerii conferinței.

Țara noastră sprijină cu hotărîre dezvoltarea proceselor pozitive care au loc pe continentul european, își aduce contribuția activă la acțiunea de normalizare și dezvoltare a relațiilor dintre statele de pe întregul continent, militează neobosit pentru statornicirea în Balcani ca și în întreaga Europă a unei atmosfere de bunăvecinătate și înțelegere, de pace și cooperare. România consideră că o importanță deosebită pentru lichidarea reziduurilor celui de-al doilea război mondial ar avea, de asemenea, recunoașterea realităților postbelice de pe continent, printre care recunoașterea din punctul de vedere al dreptului internațional al R. D. Germane, stabilirea de relații normale între cele două state germane existente, participarea lor în condiții de deplină egalitate în drepturi la viața internațională.

În lumina învățămintelor trecutului, unul din dezideratele fundamentale ale omenirii îl constituie în zilele noastre adoptarea măsurilor necesare pentru lichidarea a însești posibilităților materiale de ducere a războiului, înfăptuirea dezarmării generale și, în primul rînd, dezarmarea nucleară. Țara noastră consideră că a venit de mult timpul de a se trece de la stadiul declarațiilor de bune intenții la acela al măsurilor concrete, practice, efective în vederea atingerii acestor obiective majore. Utilă ar fi chiar adoptarea unor măsuri parțiale ca de pildă : lichidarea bazelor militare pe teritorii străine, retragerea trupelor în cadrul frontierelor naționale, reducerea cheltuielilor militare, crearea condițiilor pentru desființarea N.A.T.O. și, concomitent, a Tratatului de la Varșovia — măsuri cerute de cercurile largi ale opiniei publice mondiale, de toate popoarele lumii.

Parcurgem o perioadă în care popoarele lumii, păstrînd vii învățămintele istoriei recente, se pronunță cu toată energia și hotărîrea pentru o lume fără arme, fără războaie. Cercuri politice tot mai largi, forțele sociale înaintate ale omenirii, acționează în direcția destinderii, cooperării între state, consolidării securității, întăririi păcii.

Eugen PHOEBUS

După Epinay

CONGRES AL UNITĂȚII SAU UNIFICARE RELATIVĂ ?

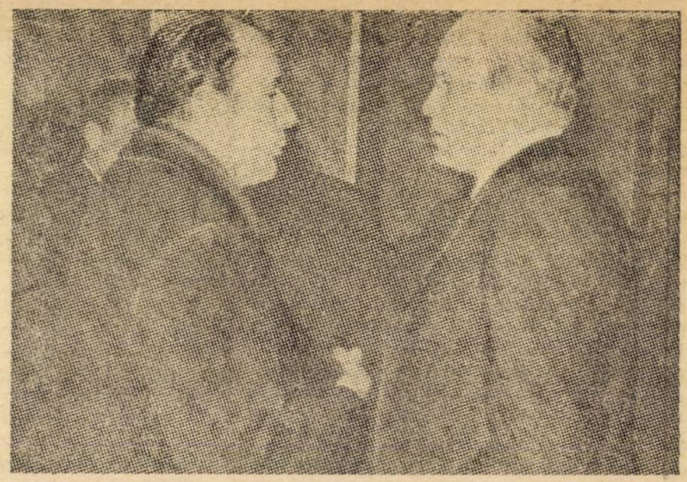

FRANÇOIS MITTERRAND ȘI ALAIN SAVARY
Tandemul care nu s-a realizat...

După încheierea lucrărilor de la Epinay, profesorul Robert Escarpit — care, ca un fidel descendent spiritual al lui Montaigne, adnotează realitatea politică și socială curentă într-o optică ce depășește cotidianul — nota în laconica lui rubrică permanentă din „Le Monde" : „Nu se poate pretinde că noul partid socialist va fi monolitic. Fiecare a venit cu piatra lui proprie și, cum nu au toate aceeași dimensiune, nici aceeași formă, ansamblul aparține categoriei pe care conducătorii o numesc «opus incertum»". Și încheia : „În fapt, chiar cînd pietrele programului sînt solide, totul depinde de cimentul pe care îl reprezintă oamenii". Concluzie optimistă ? Concluzie sceptică ? Concluzie ambiguă în orice caz, ca și rezultatele recentului congres la care se referă.

PRELUDIUL CELOR ȘASE MOȚIUNI

Așa cum arătam în numărul nostru precedent, dezbaterile, uneori furtunoase, au gravitat în jurul a două teme definitorii pentru fizionomia și drumul noului partid : pe planul raporturilor cu alte formațiuni politice, problema legăturilor cu partidul comunist ; pe planul vieții interne, problema „renovării structurilor", adică a componenței și atribuțiilor organelor de conducere (aci, o precizare este necesară : aceea că, paradoxal din punct de vedere al vocabularului, cererile de „renovare" veneau mai puțin de la stînga decît din rîndurile aripii de dreapta, doritoare să lărgească influența ei proprie și a posibililor ei asociați). Moțiunile de orientare generală care au servit ca bază de discuție traduceau în linii mari principalele curente în competiție : nu este deci lipsită de interes o, fie și sumară, trecere în revistă a acestor documente.

Moțiunea Mollet-Savary. Pentru Guy Mollet, fostul secretar al S.F.I.O., și Alain Savary, care i-a succedat în iulie 1969 cînd S.F.I.O. și-a schimbat denumirea în partid socialist, prima sarcină a socialiștilor este „căutarea unității stîngii". În moțiunea pe care au semnat-o împreună, ei se refereau la bilanțul pozitiv al convorbirilor de anul trecut cu partidul comunist, subliniind că „pași importanți au fost realizați pe calea unei apropieri a pozițiilor ideologice" și recomandînd continuarea dialogului, astfel încît, „împreună cu toți republicanii care vor dori să se asocieze acestei opere", socialiștii și comuniștii să formuleze și să înainteze în comun parlamentului „soluții legislative în problemele actualmente cele mai importante pentru clasele populare și pentru tineret". Cît despre elaborarea unui program comun de guvernămînt, moțiunea Mollet-Savary o înscria în perspectiva dezvoltării acestei cooperări.

Moțiunea Mauroy-Defferre. Deși afirma categoric necesitatea de a relua negocierile cu comuniștii, moțiunea Mollet-Savary se menținea în limitele unor propuneri prudente în ceea ce privește etapele acestor negocieri, pentru a dezarma opoziția aripii drepte a socialiștilor și a obține o adeziune cît mai largă în rîndurile congresului. Aripa dreaptă fusese, de altfel, în săptămînile dinainte de congres cea dintîi care difuzase textul unei moțiuni. Autorii, Pierre Mauroy, prim-secretar al federației Nord, și Gaston Defferre, de mulți ani primar al Marsiliei, lider influent al federației Gurile-Ronului, începeau prin a recunoaște că „de cincizeci de ani (adică din momentul chiar al despărțirii lor — n.n.) muncitorii socialiști și comuniști aspiră la unitate", continuau prin a recapitula numai dificultățile întîmpinate pînă acum pe drumul unei reîntîlniri, și terminau prin a recomanda noului partid socialist o cooperare prioritară cu... radicalii. Ceea ce nu a surprins pe nimeni, fiind de veche și largă notorietate orientările anticomuniste ale celor doi autori. Îndeosebi ale lui Gaston Defferre : primarul Marsiliei vizează departe și consideră că alianțele centriste pot servi drept trambulină utilă ambițioaselor lui aspirații.

Moțiunea Pontillon-Mermaz. O a treia moțiune încerca să opereze o „sinteză" între tezele contradictorii ale celor două expuse mai sus. Fusese elaborată în comun de un membru al comitetului director al socialiștilor, Robert Pontillon, și de Louis Mermaz, delegat general al Convenției Instituțiilor Republicane. Observatorii notau că această moțiune, exprimînd în mod evident puncte de vedere foarte apropiate de acelea îndeobște susținute de François Mitterrand, nu-i purta semnătura, că deci președintele C.I.R. evitase cu grijă să se asocieze vreunuia dintre documentele în competiție ; ei deduceau de aci că François Mitterrand înțelegea să se rezerve spre a putea juca un rol de arbitru și a-și pregăti astfel ascensiunea în fruntea noului partid socialist.

Alte moțiuni. Două proveneau din rîndurile aripii stîngi — lansate, una de asociația E.R.I.S. (studii, cercetări și informații socialiste), cealaltă de federația pariziană a partidului socialist și C.E.R.E.S. (centru de studii, cercetări și educație socialistă), deosebindu-se prin concepțiile privitoare la înnoirea structurilor interne. Cea de a șasea era opera unor grupări catolice, ale căror tendințe socializante se manifestau acum pentru prima dată într-un congres.

Tot în ajunul reuniunii de la Epinay, „Le Nouvel Observateur" făcea portretul celor doi oameni care aveau să fie protagoniștii congresului. Unul : „Alain Savary, 53 de ani, rămîne, după doi ani de secretariat general, un om discret și intransigent. Morala sa riguroasă îl împiedică să fie abil. Economist de talent, militant al S.F.I.O. la Eliberare, este iubit și stimat de militanții socialiști. S-a străduit în acești doi ani să organizeze rațional un partid care nu era decît o «federație de federații» ; n-a reușit să lichideze însă feudele din Gurile-Ronului și din Nord". Celălalt : „François Mitterrand, 54 de ani, a rămas personificarea liderului stîngii unite la apogeul ei : alegerile prezidențiale din 1965 (cînd generalul de Gaulle a fost pus în balotaj — n.n.). Strălucitor, cu farmec, deseori sarcastic, cîteodată familiar, irită și seduce în egală măsură. Este un «animal politic» inteligent și calculat. Nu provine din «vechea familie» socialistă : militanții de la «bază» îl privesc cu neîncredere". Săptămînalul emitea — cu îndoieli dar evocînd precedente istorice (Jaurés și Blum n-au avut funcții de prim plan în aparatul de partid) — o ipoteză optimistă : că s-ar putea realiza un tandem Savary-Mitterrand, cel dintîi asumînd responsabilitățile de secretar general al P.S., cel de-al doilea rolul de lider parlamentar.

„OPUS INCERTUM"

Faptele au luat însă un alt curs. Dacă în ceea ce privește problema unității stîngii, un singur orator — André Chandernagor, cunoscut pentru irascibila sa furie anti-comunistă, și de altfel huiduit de congresiști — s-a declarat împotrivă, chestiunea „renovării structurilor" a dat frîu liber tuturor disputelor vechi și noi pentru conducerea partidului. Prevăzînd această luptă, Alain Savary subliniase, încă de la începutul lucrărilor, că o adevărată renovare se definește, în primul rînd, prin opțiuni clare în orientarea politică. Polemizînd cu partizanii din congres ai alianțelor centriste, el

declarase : „Fapt cert, este în linia noastră, este vocația noastră să fim în legătură cu partidul comunist".

Dacă în această privință liderii diferitelor tendințe exprimaseră poziții nuanțate, majoritatea participanților la congres au manifestat o vădită aspirație către unitatea stîngii și dorința ca identitatea noului partid să fie una socialistă. Ceea ce a și determinat din partea lui François Mitterrand cea mai netă luare de poziție în acest sens, din cîte a rostit pînă acum, preconizînd „ruptura cu ordinea stabilită, cu capitalismul", denunțînd monopolurile, respingînd „tacticile de a treia forță", proclamînd : „Temelia noastră este frontul de clasă". Ajungînd însă la tema unității stîngii, abia după cîteva atacuri la adresa partidului comunist și cîteva rezerve cu privire la conținutul discuțiilor viitoare, și-a regăsit avîntul oratoric, într-o perspectivă mai ales electorală : „Cine dintre dumneavoastră poate crede că nu vom fi aliați cu comuniștii în 1973 (alegerile legislative — n.n.) ! ?".

În ultima fază a congresului, numărul moțiunilor privind orientarea politică a partidului s-a redus la două : „moțiunea Savary" și „moțiunea Mitterrand", preconizînd ambele — cu deosebiri în ceea ce privește ritmul și modalitățile — continuarea dialogului cu comuniștii. S-au făcut cîteva tentative de a convinge pe partizanii fiecăreia la o contopire care să asigure un vot masiv. Fără rezultat. Poate nu atît pentru că textele în sine ar fi fost categoric ireconciliabile, ci pentru că se desfășura o nouă rundă a competiției pentru conducere.

Obiectiv, ar fi existat posibilitatea regrupării în comitetul director a tuturor tendințelor cu excepția aripii drepte, căreia o asemenea cooperare (58 de voturi din 81) i-ar fi limitat posibilitățile de acțiune. François Mitterrand a preferat să-și asocieze pe susținătorii moțiunii Mauroy-Defferre și să-și asigure astfel o fragilă superioritate numerică. Cu atît mai fragilă cu cît, în ciuda complicatelor sale meandre, congresul de la Epinay s-a definit ostil alianțelor centriste și a desemnat partidul comunist ca partener privilegiat : devenit secretar general, François Mitterrand ori va deveni prizonierul aliaților săi din congres, ori va pierde sprijinul acestora. Comunicatul Biroului Politic al P.C.F. subliniază că larga majoritate care în congresul socialist s-a pronunțat în favoarea cooperării strînse cu comuniștii constituie neîndoielnic „un fapt pozitiv", „un pas înainte în realizarea unității stîngii". Dar, constată comunicatul, „moțiunea adoptată de congres nu reflectă clar aspirațiile unitare exprimate". De pildă, moțiunea „amînă pentru 1972 discuțiile, totuși urgente, în vederea realizării unui adevărat program de luptă și guvernare", iar „această moțiune a primit adeziunea adversarilor unității, care sînt acum larg reprezentați în noua direcțiune a P.S.". Într-adevăr, la Epinay problema imperioasă a unității stîngii nu a primit un răspuns ferm și clar, ci s-a împovărat cu noi semne de întrebare.

Congresul de la Epinay nu a fost nici măcar un congres al unității socialiștilor. Ci doar unul de unificare (relativă).

Florica ȘELMARU

SOLIDARI CU CAUZA DREAPTĂ A POPORULUI COREEAN

În memoria opiniei publice mondiale, a tuturor luptătorilor pentru pace și libertate, perioada iunie 1950 — iulie 1953 reprezintă istoria — concludentă prin forța mesajului ei — a împotrivirii eroice a poporului coreean în fața imperialismului american. Cei trei ani — cît a durat încercarea cercurilor conducătoare din S.U.A. și a acoliților lor de la Seul de a impune prin forța armelor un alt curs destinului politic și social al Republicii Populare Democrate Coreene — au devenit anii unui vibrant exemplu : hotărîrea unui popor de a-și apăra pînă la capăt libertatea și independența, de a-și făuri singur soarta nu poate și nu va putea fi înfrîntă în nici un chip.

Politica imperialistă de forță și agresiune, puterea militară, armamentul cel mai modern nu au fost, nu sînt și nu vor fi în stare să schimbe drumul înainte — al păcii, progresului și libertății — ales de un popor pașnic. Chiar dacă, pentru o perioadă, cercurile agresoare au adus grele prejudicii dezvoltării normale, economice și sociale, a poporului coreean, pînă la urmă intervenția militară și-a dovedit falimentul total. Armistițiul din iulie 1953 a reprezentat pentru poporul coreean o remarcabilă victorie împotriva imperialismului, rod al eroismului și luptei sale neînfricate, luptă care s-a bucurat de sprijinul și solidaritatea țărilor socialiste, a forțelor progresiste, iubitoare de pace din întreaga lume.

După învingerea agresiunii, Republica Populară Democrată Coreeană a trecut cu hotărîre la ștergerea urmelor războiului și la edificarea, în ritm susținut, a societății socialiste .Realizările remarcabile obținute de Coreea populară în înfăptuirea politicii de industrializare socialistă a țării, în dezvoltarea agriculturii, în valorificarea largă a resurselor proprii, materiale și umane, constituie o vie expresie a capacităților creatoare ale unui popor liber și stăpîn pe soarta sa, o dovadă a superiorității orînduirii socialiste. În prezent, poporul coreean, înfăptuind programul elaborat de cel de al V-lea Congres al Partidului, muncește cu abnegație pentru dezvoltarea continuă a forțelor de producție ale țării și înflorirea continuă a culturii socialiste, în scopul de a obține victoria deplină a socialismului și a realiza unificarea independentă a patriei.

În același timp, în opoziție cu întărirea continuă a R.P.D. Coreene, în Coreea de sud autoritățile-marionetă de la Seul înăspresc tot mai mult regimul polițienesc militarist, de teroare și opresiune a populației. Exploatarea sîngeroasă, lipsa celor mai elementare drepturi cetățenești, prezența trupelor americane — iată elemente caracteristice pentru cadrul social-politic al Coreei de sud. Încercările guvernanților de la Seul și ale cercurilor militariste din S.U.A. de a conserva în această regiune o atmosferă încordată, ostilă păcii și progresului, întîmpină opoziția tot mai energică a popoarelor din Asia ca și din celelalte părți ale lumii, a opiniei publice mondiale.

În aceste condiții, singura soluție logică, rațională, a problemei reunificării pașnice a Coreei — soluție în absolută conformitate cu dorința întregului popor coreean și necesară în raport cu stabilirea în zonă a unui climat de pace și securitate — o constituie propunerile guvernului R.P.D. Coreene. Așa cum se știe, cu ocazia recentei vizite a delegației de partid și guvernamentale române în Republica Populară Democrată Coreeană, tovarășul Nicolae Ceaușescu a subliniat, încă o dată, solidaritatea internaționalistă, frățească, a poporului român cu cauza justă a poporului coreean, a exprimat sprijinul României față de aceste propuneri.

La marele miting al prieteniei româno-coreene de la Phenian, tovarășul Nicolae Ceaușescu a spus, printre altele : **„Deși au trecut mai bine de 25 de ani de la terminarea celui de-al doilea război mondial, pacea nu a fost stabilită definitiv, în diferite zone ale globului continuă să ardă flăcările războiului, multe probleme au rămas nesoluționate ; unele popoare continuă să rămînă despărțite prin granițe artificial ridicate între ele — așa cum s-a întîmplat și cu poporul coreean. Considerăm că este timpul să se acționeze mai hotărît pentru a se pune capăt acestei situații de provizorat, pentru ca toate popoarele, și, desigur, și poporul coreean, să-și realizeze unitatea națională. În acest sens, România sprijină programul în 8 puncte adoptat de Adunarea Populară Supremă a Republicii Populare Democrate Coreene pentru reunificarea pașnică a Coreei și susține cererea legitimă privind retragerea trupelor Statelor Unite ale Americii din Coreea de sud, astfel ca poporul coreean să-și poată decide singur destinele, fără nici un amestec din afară".**

Vizita delegației române în Republica Populară Democrată Coreeană, convorbirile purtate cu conducătorii de partid și de stat coreeni, întîlnirile cu oamenii muncii s-au înscris ca un moment de seamă în dezvoltarea relațiilor dintre partidele, țările și popoarele noastre, ca o contribuție la întărirea forțelor socialismului, progresului și păcii din întreaga lume. În poporul român — profund solidar cu lupta pentru libertate, pace și progres social a popoarelor din lumea întreagă — poporul coreean are și va avea întotdeauna un prieten și un aliat de nădejde în lupta împotriva imperialismului, pentru construirea societății socialiste, pentru reunificarea pașnică a patriei sale.

Radu BUDEANU

CUM AU ÎNCEPUT STATELE UNITE RĂZBOIUL DIN VIETNAM

Vreme de trei luni, nimeni nu i-a văzut pe Neil Sheehan şi pe alţi şapte ziarişti de prim rang de la „The New York Times". Celor ce întrebau despre unul sau altul dintre ei, conducerea ziarului le răspundea că sînt „în misiune". Nimic mai adevărat. Într-un apartament de la etajul 11 al hotelului Hilton din New York, cei opt, păziţi de un număr neprecizat de detectivi particulari, studiau „Istoria adoptării hotărîrilor americane în privinţa politicii faţă de Vietnam", 47 volume de documente (7 000 de pagini) editate într-un tiraj de numai 15 serii numerotate şi păstrate în seifuri guvernamentale. Au scos notiţe, au făcut rezumate, au consultat peste 100 de cărţi de referinţă, iar simbătă, 12 iunie, extrasele comentate de Neil Sheehan erau gata de dat la tipar. În tipografia ziarului s-a înălţat la repezeală un perete despărţitor, iar un grup de linotipişti de încredere au fost izolaţi în încăperea nou amenajată, cu sarcina de a culege un text despre care nu trebuiau să sufle nici o vorbă înainte de apariţie. Secretul a fost păstrat cu străşnicie.

În numărul precedent al revistei am informat despre senzaţia stîrnită în Statele Unite de revelaţiile ziarului : dintr-o dată devenise cert că, ani şi decenii în şir, guvernele americane succesive ascunseseră adevărul, prezentaseră în mod denaturat atît intenţiile lor în ceea ce priveşte Peninsula Indochineză cît şi acţiunile lor concrete în această parte a lumii. Războiul din Vietnam apărea ca o agresiune îndelung şi minuţios pregătită : prin ample livrări de material militar oferite Franţei în perioada războiului ei colonial ; prin acte de sabotaj şi diversiune împotriva R. D. Vietnam cu începere din 1954 ; prin stimularea răsturnării sîngeroase a lui Ngo Dinh Diem în 1963 ; prin planuri, angajamente şi ameninţări care au culminat cu provocarea incidentelor din Golful Tonkin în august 1964 ; prin pregătirea sistematică a opiniei publice în vederea anilor de război făţiş care avea să urmeze şi prin hotărîrea luată încă din 1965 (cînd avioanele şi trupele americane intrau direct în luptă) de a nu admite o reglementare paşnică în interiorul Vietnamului de sud şi de a nu duce, în stadiul respectiv, tratative cu R. D. Vietnam.

După cum am arătat, trei zile mai tîrziu, Ministerul justiţiei a obţinut o hotărîre judecătorească interzicînd continuarea publicării documentelor. Judecătorul districtual Murray Gurfein, care a adoptat această hotărîre, a respins însă cererea guvernului ca documentele să fie confiscate.

Între timp a preluat ştafeta ziarul „The Washington Post". Vineri, acest mare ziar din capitala S.U.A. a publicat „primul dintr-o serie de articole" bazate pe aceleaşi documente (obţinuse, cu patru zile înainte, o copie fotografică a celor 7 000 de pagini). Articolul se referă la o perioadă ceva mai veche şi anume la anii Administraţiei Eisenhower. Departamentul justiţiei a cerut deîndată unui judecător federal din Washington, Gerhard Gesell, să interzică continuarea seriei de articole. Judecătorul — fost corespondent al ziarului „The New York Times" — a respins acţiunea Ministerului justiţiei şi, ca atare, „The Washington Post" a publicat simbătă un nou material.

La New York, judecătorul Gurfein a ajuns la concluzia că documentele nu pericliteză securitatea Statelor Unite şi, în consecinţă, nu are nici un motiv să prelungească ordinul temporar care interzicea publicarea lor. Guvernul s-a adresat însă unor instanţe de apel şi a obţinut prelungirea pînă luni seara a interdicţiei şi extinderea ei şi la „The Washington Post". Hotărîrea finală va reveni, se crede, Curţii Supreme.

Disputa are semnificaţii profunde. „Pentru prima oară în istoria Statelor Unite, scrie James Reston în «The New York Times», ministrul justiţiei a încercat să suprime documente pe care nu le-a citit despre un război care n-a fost declarat. Aceasta este una dintre ironiile supreme ale tragicului război din Vietnam".

În cele ce urmează reproducem principalele informaţii şi concluzii publicate de „The New York Times" şi de „The Washington Post". Este vorba, aşadar, de cinci articole pe care le vom prezenta în rezumat.

Cine s-a opus în 1954 organizării unor alegeri libere în Vietnam

Întreprins — după cum a declarat în faţa justiţiei Denis Doolin, subsecretar adjunct la Departamentul apărării — „pentru ca să înţelegem ce am făcut bine şi ce am făcut prost", raportul McNamara a fost clasificat „top secret-sensitive", ceea ce înseamnă ultra secret.

Chalmers Roberts, de la „The Washington Post", a extras din acest raport informaţii din care rezultă că :

1) Administraţia Eisenhower a făcut tot ce i-a stat în putinţă pentru ca la conferinţa de la Geneva să nu se preconizeze alegeri libere în Vietnam. Motivul : teama de o victorie electorală a forţelor populare. Ziarul reproduce o telegramă trimisă de secretarul de stat John Foster Dulles primului ministru al Franţei din acea vreme, Pierre Mendès-France, căruia îi împărtăşea neliniştea sa.

2) Trebuind să cedeze în această privinţă, guvernul american l-a îndemnat pe fostul şef al administraţiei saigoneze, Ngo Dinh Diem, să amîne alegerile cît mai mult cu putinţă. Este citată o telegramă trimisă de Dulles diplomaţilor americani de la Saigon : „Astfel încît, fiind fără îndoială adevărat că alegerile ar putea să ducă la unificarea Vietnamului sub conducerea lui Ho Şi Min, este cu atît mai important ca ele să fie ţinute cît mai tîrziu cu putinţă". Ngo Dinh Diem şi-a îndeplinit conştiincios misiunea, refuzînd în 1955 orice discuţii cu privire la organizarea alegerilor.

3) Începînd din ianuarie 1954, Consiliul Naţional al Securităţii a hotărît că politica faţă de Asia de sud-est trebuie să fie orientată spre o luptă generală împotriva mişcărilor de eliberare naţională în toate ţările din regiune. Aceasta ar fi implicat o intervenţie armată directă în sprijinul colonialiştilor francezi. Era vorba de realizarea „unui program militar, politic şi psihologic agresiv, incluzînd acţiuni de diversiune pentru a elimina forţele Vietminh (forţele populare de eliberare — n. red.) înainte de mijlocul anului 1955".

Acceptînd această doctrină, preşedintele Eisenhower i-a cerut lui Dulles ca, înainte de a trece la aplicarea ei, să obţină consimţămîntul Congresului şi sprijinul aliaţilor S.U.A. Toate eforturile lui Dulles în acest sens au fost însă zadarnice. Cei mai reticenţi s-au dovedit a fi englezii. „The Washington Post" reţine următorul detaliu semnificativ : la 19 ianuarie 1961, primindu-l în Salonul oval de la Casa Albă pe succesorul său, John Kennedy, preşedintele Eisenhower i-a spus că Laosul este cheia Asiei de sud-est. „Cît timp va trebui să treacă pînă vom putea trimite o divizie în Laos ?", l-a întrebat, în replică, John Kennedy. Se punea astfel la cale prima etapă a împotmolirii în jungla vietnameză.

Cu mult înainte de „incidentul Tonkin"...

Din 1964 încoace, adică din momentul în care a început escaladarea propriu-zisă a agresiunii americane în Vietnam, întreaga politică vietnameză a Statelor Unite a fost prezentată ca decurgînd din aşa-zisa „rezoluţie Tonkin", adoptată la 7 august aproape în unanimitate : 88 de voturi pentru şi două contra în Senat, 416 voturi pentru şi nici unul contra în Camera Reprezentanţilor. Aprobarea acestei rezoluţii, în termenii căreia preşedintele, în calitate de comandant suprem al forţelor armate, era împuternicit de Congres „să ia toate măsurile necesare pentru a respinge orice atac armat împotriva forţelor S.U.A. şi să prevină orice nouă agresiune", a fost obţinută — demonstrează Neil Sheehan în „The New York Times" — printr-o înşelăciune de proporţii

monumentale. Decizia de a bombarda R.D. Vietnam și de a implica în război forțe terestre americane fusese adoptată de guvern cu multă vreme înainte, iar „incidentul Tonkin", folosit pentru a forța mîna Congresului, a fost organizat pînă în cele mai mici amănunte de americani. În Congres, reprezentanții Administrației au răspuns prin minciuni la întrebările senatorilor.

În numărul precedent am publicat o scurtă cronologie a manevrelor americane dinainte de august 1964. Din documentele Pentagonului reiese că, de la începutul anului 1964, Statele Unite organizau acțiuni militare clandestine împotriva R. D. Vietnam. Concomitent, guvernul studia cea mai sigură modalitate de a obține din partea Congresului o rezoluție care să echivaleze cu o declarație de război.

La 1 februarie 1964, a fost aprobat „planul operativ 34A", descris în materialele secrete ca „un program amănunțit de operațiuni militare clandestine împotriva statului Vietnamul de nord". În decursul întregului an 1964, „operațiunile 34A" au constat în survolarea R.D. Vietnam de către avioane de spionaj U-2, răpirea unor cetățeni nord-vietnamezi, parașutarea unor comandouri de diversioniști în R. D. Vietnam, tentative ale unor grupuri de sabotori transportați pe mare de a arunca în aer poduri din R. D. Vietnam și bombardarea unor instalații de coastă. Comanda operațiunilor a fost încredințată generalului Paul Harkins. C.I.A. și Departamentul de Stat erau ținute în permanență la curent cu desfășurarea lor.

Simultan, ca o „avanpremieră" la bombardamentele asupra R.D. Vietnam, a început o intensă activitate aeriană îndreptată împotriva Laosului. Avioanele purtau însemnele forțelor armate laoțiene, dar aparțineau de fapt companiei „Air America" (o filială a C.I.A.) și erau conduse de piloți americani și tailandezi.

Al treilea element de presiune l-au reprezentat așa-numitele „patrule De Soto", formate din distrugătoare care acționau în Golful Tonkin. Patrularea avea un dublu scop : de a intimida și de a strînge informații de spionaj despre apărarea de coastă a R.D. Vietnam.

Pentagonul aprecia că cel mai important dintre cele trei elemente ale războiului de hărțuială era planul 37A. De ce ? Pentru că „răspunderea neechivocă a americanilor implica o intensificare simbolică și psihologică a angajamentului american. Fusese trecut un prag".

De notat că șefii de state majore l-au avertizat pe McNamara, printr-un memorandum semnat de șeful Comitetului mixt, generalul Maxwell Taylor, că acțiunile clandestine împotriva R.D. Vietnam nu vor avea nici un efect. Ei recomandau Administrației „să fie gata de acțiuni mai îndrăznețe", ca de pildă bombardarea unor obiective din R.D. Vietnam, trimiterea de forțe terestre americane în Vietnamul de sud și folosirea „forțelor S.U.A. în acțiuni directe împotriva Vietnamului de nord". La 20 februarie, președintele Johnson a ordonat, în consens cu aceste recomandări, că „planurile de presiuni împotriva Vietnamului de nord să fie accelerate". „Decisivă în determinarea acestei tendințe a Administrației — scrie Neil Sheehan — a fost recunoașterea deteriorării continue a pozițiilor guvernelor proamericane din Laos și din Vietnamul de sud și slăbirea corespunzătoare a controlului american asupra acestor două țări". Totul era ca opinia publică și Congresul să fie ținute cît mai departe de aceste realități supărătoare, astfel încît guvernul american să poată acționa pe tăcute, după bunul său plac.

Felicia ANTIP

(Va urma)

REMUȘCĂRILE LUI DANIEL ELLSBERG

S-a stabilit că există 15 exemplare „oficiale" ale raportului secret, depozitate după cum urmează : șase la Pentagon, unul la Casa Albă, două în arhivele Departamentului de Stat (dintre care unul încredințat fostului subsecretar de stat Nicholas Katzenbach și unul dat în păstrare lui William Bundy, fost secretar adjunct pentru Asia și Extremul Orient), unul în biblioteca „Lyndon Baines Johnson" din Texas, două în Arhivele Naționale, două la Corporația Rand și unul la fostul secretar al apărării Clark Clifford.

F.B.I.-ul a verificat : toate cele 15 exemplare se află, neatinse, la locul lor. Fotocopii după ele ar fi fost aproape imposibil să se facă. Nu numai pentru că sînt păstrate în condiții de maximă securitate, ci și din motive tehnice : cele 47 de volume, format carte de telefon, ar fi fost foarte greu de minuit. Atenția agenților federali s-a concentrat deci asupra celor ce au lucrat la alcătuirea raportului, redactat de un grup de cercetători condus inițial de John McNaughton, secretar adjunct al apărării. Nu cumva vreunul dintre ei a înstrăinat notitele și fișele de lucru ? Chiar așa s-a și întîmplat, a declarat miercurea trecută la un post de radio Sidney Zion, fost reporter la „The New York Times" : materialele, afirmă el, au fost predate ziarului de Daniel Ellsberg, care a lucrat din 1964 ca asistent special al lui McNaughton, coordonatorul raportului. „Conștiința lui Ellsberg era foarte tulburată, a spus Zion, pentru că fusese implicat în primele etape ale luării hotărîrilor privind războiul din Vietnam. A făcut un act extraordinar de important pentru țară și cred că ar trebui să fie lăudat, nu blamat".

Joi, ziarul „The St. Louis Post-Dispatch" l-a desemnat de asemenea pe Ellsberg ca sursă a dezvăluirilor, arătînd că a aflat acest lucru de la „o înaltă oficialitate din ramura executivă". În sfîrșit, Paul McCloskey, membru republican al Camerei Reprezentanților (se știe că intenționează să opună candidatura sa în alegerile din 1972 candidaturii președintelui Nixon, dacă acesta nu va pune capăt războiului din Vietnam pînă la Convenția partidului din vara viitoare), a anunțat vineri că va cere Camerei Reprezentanților să voteze asupra oportunității publicării documentelor dintr-un seif pe care i l-a încredințat Ellsberg, în cazul cînd „The New York Times" nu va fi autorizat să continue seria articolelor lui Neil Sheehan.

McCloskey l-a cunoscut pe Ellsberg la 19 aprilie, cu ocazia unei dezbateri despre războiul din Vietnam, organizată la Universitatea Princeton și i s-a plîns că este aproape imposibil să obțină de la Pentagon informații despre acțiunile militare americane din Laos. După cîteva săptămîni, Ellsberg l-a vizitat la biroul său din Washington și i-a remis o mare cantitate de fotocopii de documente. La 27 mai, McCloskey s-a prezentat în fața Comitetului senatorial pentru relațiile externe și a declarat că are cunoștință de existența unui raport secret al Pentagonului despre istoricul escaladării americane în Indochina. Arătînd că acest document dovedește că, în numeroase împrejurări, „opinia publică și Congresul au fost înșelate în mod deliberat de guvern", McCloskey i-a sugerat președintelui Comitetului, William Fulbright, să-și procure respectivele volume. Senatorul i-a răspuns că a cerut de multă vreme acest lucru, dar a fost refuzat. Într-adevăr — avea să confirme Fulbright într-un interviu acordat agenției U.P.I. — începînd din 1967, Comitetul a solicitat cel puțin de trei ori, prin scrisori oficiale, să i se permită să consulte documentul McNamara. Administrația a respins aceste cereri, susținînd că ar fi vorba de un document intern de lucru. „Nu cred că el ar avea vreun efect semnificativ asupra securității noastre naționale — opinează senatorul. Singurul efect este situația neplăcută în care pune cîteva persoane părtașe la înșelarea țării". Materialele publicate de „The New York Times", a explicat senatorul, au confirmat „suspiciunile și temerile" lui în ceea ce privește originea războiului, inclusiv convingerea sa că incidentul din Golful Tonkin a fost provocat în mod intenționat de S.U.A. Acum, Fulbright speră că studiul va putea să fie cercetat în amănunt, fie de Mike Mansfield (în calitatea sa de președinte al subcomitetului de relații externe pentru Extremul Orient), fie de întregul comitet. De altfel, senatorul a cerut ziarului „The New York Times" să predea întreaga documentație comitetului său. Mike Mansfield a propus, la rîndul său, o anchetă a Senatului în legătură cu conținutul documentelor secrete și audieri într-un subcomitet în legătură cu „politica guvernamentală de informare". În scrisori predate personal ministrului de justiție și secretarului apărării, 63 de congresmeni cer Administrației să dea publicității studiul Pentagonului.

Cine este însă Daniel Ellsberg, omul care, după cîte se pare, a provocat toată această tulburare ? După ce a lucrat pentru McNaugthon, a rămas în cadrul Departamentului de Stat, fiind detașat vreme îndelungată la Saigon. În 1967 s-a angajat la Corporația Rand, ale cărei servicii consultative sînt deseori folosite de guvernul american. Atît la biroul din Washington cît și la biroul din Santa Monica al acestei corporații (Ellsberg a lucrat în amîndouă) există copii complete ale voluminosului studiu despre războiul din Vietnam. În 1970, Ellsberg a plecat de la Rand pentru a deveni cercetător la Centrul de studii internaționale al Institutului Tehnologic din Massachusetts. Nimeni nu știe unde se află Ellsberg în momentul de față. După izbucnirea scandalului, el a telefonat dintr-un loc neidentificat unei funcționare a Institutului pentru a-i spune că, nimeni nu trebuie să se alarmeze de dispariția lui, că atît el cît și soția sa sînt sănătoși și că directorul Centrului de studii internaționale poate să pună la dispoziția presei oricare dintre materialele scrise de el.

Doi ziariști de la „Newsweek" au reușit totuși să intre în contact cu Ellsberg. Acesta nu va recunoaște, afirmă ei, că a pus documentele la dispoziția presei (pe baza legii secretului de stat ar fi pasibil de o pedeapsă mergînd pînă la 10 000 de dolari amendă și — sau — zece ani închisoare) dar este încîntat de publicarea lor. „Bănuiala că eu le-aș fi furnizat mă flatează", le-a spus Ellsberg, care vede în aceste documente „un bun punct de plecare pentru a înțelege în mod real războiul din Vietnam".

F. A.

ECONORAMA

Muzică funcțională

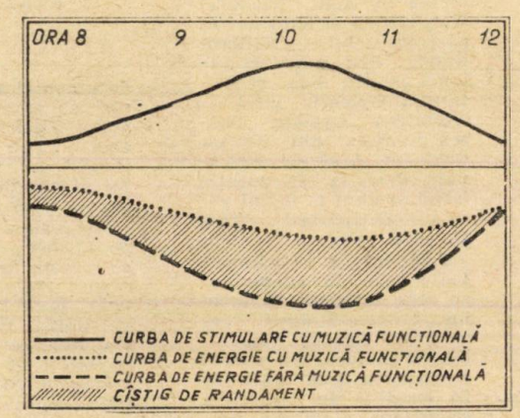

Se înmulțesc cercetările și acțiunile pentru prezervarea și îmbunătățirea a ceea ce s-a numit „mediul înconjurător profesional" (condițiile directe de lucru). Sînt cunoscute de mult timp efectele pozitive ale anumitor culori, sisteme de iluminat etc. asupra comportamentului uman. Cercetări relativ recente au stabilit eficacitatea unui anumit gen de muzică — numită de aceea „muzică funcțională". Eliminînd unele accente grave sau prea ascuțite, asigurînd un echilibru al duratei secvențelor muzicale, al componentelor orchestrale, al intervalelor de liniște etc., „muzica funcțională" se integrează atmosferei de lucru, protejînd tonusul moral și nervos al muncitorilor și exercitînd un efect pozitiv asupra randamentului acestuia (vezi grafic). Un studio emițător, înzestrat cu bande magnetice automate și comandate electronic, asigură emisiuni în tot cursul zilei. Datorită unui repertoriu cuprinzînd peste 40 000 de selecțiuni, aceeași secvență nu este ascultată decît o dată pe an. În urma unor îndelungate cercetări s-a constatat că, de regulă, „muzica funcțională" are o eficacitate maximă dacă programe muzicale de cîte 15 minute alternează cu 15 minute de liniște.

Destinația: peste 50 de țări

O importantă dezvoltare cunoaște, în Republica Democrată Germană, industria chimică. În 1970, ponderea ei în totalul producției industriale a ajuns la 19 la sută. Peste 300 000 de muncitori lucrează în cele aproape 1 000 de întreprinderi ale acestei ramuri industriale. În ultimele două decenii, producția de fibre sintetice și îngrășăminte chimice s-a dublat, iar cea de materiale plastice a crescut de peste 9 ori. Dezvoltarea acestei ramuri este ilustrată și de faptul că două treimi din producția industriei chimice este exportată. Destinația : peste 50 de țări.

„Zaibatsu"

„Zaibatsu". În traducere — „asociația pe bază de bani". În practică — un mare grup financiar. Cu o istorie îndelungată (grupul Mitsui se prezintă ca fiind „mai vechi cu cel puțin 150 de ani decît grupul Rothschild"), cu o forță financiară deosebită și cu o activitate tentaculară (industrie, comerț, finanțe), patru asemenea „zaibatsu" (Mitsui, Mitsubishi, Sumitomo, Yasuda) dominau economia niponă în anii antebelici. Exercitînd o puternică influență politică, „zaibatsu" au fost desființate la sfîrșitul războiului, segmentate în mii de întreprinderi și instituții, iar legislația antimonopol adoptată imediat după război a împiedicat regruparea „asociațiilor zaibatsu". Specialiștii sînt, însă, de părere că actualmente „zaibatsu" sînt regrupate. În principiu, ele rămîn fragmentate. Marilor familii Mitsui și Mitsubishi nu le este permisă formarea unor companii „holding", în cadrul cărora, pe baza organizării societate-mamă-fiică-nepoată etc., aceste familii, deținînd acțiunile din vîrful piramidei, să controleze întregul grup. Dar „zaibatsu" s-au adaptat. „În loc să mai fie o piramidă — remarca sugestiv «The Economist» — zaibatsu sînt acum un lanț muntos". Cîteva mari companii, acționînd independent din punct de vedere formal, conlucrează de fapt potrivit unei strategii coordonate, stabilite de conducătorii grupului. Se apreciază că luînd în considerare mulțimea de mici întreprinderi aflate sub umbrela noilor „zaibatsu", cele trei mari grupuri — Mitsubishi, Mitsui și Sumitomo — controlează aproape 40 la sută din industria japoneză. Conform unor înțelegeri, în cadrul fiecărui grup celelalte dețin o importantă parte din acțiunile acestuia. Cînd un grup se lansează într-un nou domeniu, tot potrivit unei înțelegeri intermonopoliste, celelalte îl urmează : fiecare grup înființează o nouă companie în cadrul căreia acțiunile sînt împărțite cu celelalte grupuri. Fiecare „zaibatsu" este puternic implantat în industria chimică, carboniferă, în industria grea, în comerț, finanțe, asigurări, formînd într-adevăr un „lanț muntos".

Omenirea fișată?

Mai sugestiv poate decît orice cifră, următorul exemplu ilustrează semnificația și dimensiunile creșterii continue a capacităților de memorizare ale creierelor electronice și, în consecință, scăderea paralelă a costului unitar al tratării unei informații : în prezent, un singur dispozitiv electronic este capabil să prelucreze uriașa masă de informații formată din fișele personale (cuprinzînd principalele date) ale tuturor locuitorilor globului. Dispozitivul ar costa 250 milioane dolari, ceea ce ar da posibilitate să se obțină — practic instantaneu — cele mai generale date asupra oricăruia dintre locuitorii globului în schimbul a numai 6 cenți.

Rubrică realizată de Ilie ȘERBĂNESCU

TOAMNA SE NUMĂRĂ... MARŢIENII

- În compartimentele unei sonde interplanetare
- Un frate mai mic şi mai... rece
- Marte văzut de aproape
- Nici aer, nici canale de irigaţii
- Viaţă în subsol?

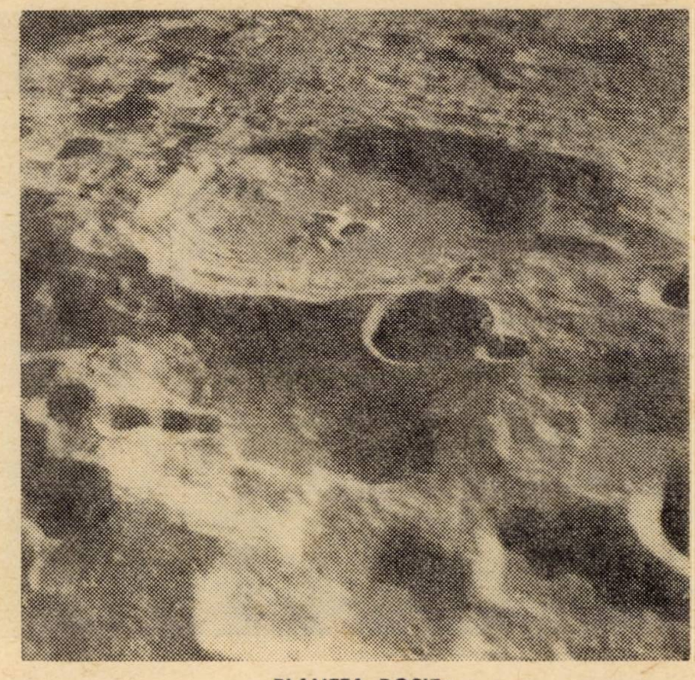

„PLANETA ROŞIE"
Un aspect deprimant...

Salva interplanetară lansată spre Marte prin „fereastra astronomică" din primăvara acestui an se află, în plină călătorie, la vreo 10 milioane de kilometri de Terra, acum cînd publicăm rîndurile de faţă, adică săptămîna Solstiţiului de vară.

O vastă reţea de antene cosmice, de radio-receptoare şi computere veghează oră cu oră traiectoriile celor trei mari staţii automate ce se îndreaptă spre zona de întîlnire cu „Planeta roşie".

Aceste staţii sînt, în ordinea plecării, „Mars-2" şi „Mars-3" (U.R.S.S.) şi „Mariner 9" (S.U.A.). Privite în ansamblu, ele constituie cea mai importantă expediţie trimisă în spaţiul cosmic din 1957, anul inaugurării activităţii astronautice a oamenilor şi pînă acum.

Lansarea la intervale atît de apropiate a celor trei „sonde-planetare" (20 mai, 28 mai, 30 mai) se explică prin împrejurarea că intervalul calendaristic terestru 8 mai — 6 iunie 1971 le dă posibilitatea să parcurgă cel mai scurt drum între cele două corpuri cereşti aflate în permanentă mişcare.

Propriu vorbind, acest „drum scurt", expresie înţeleasă în raport cu infinitele abisuri cosmice, este de ordinul unei jumătăţi de MILIARD de kilometri. În călătoria lor, sondele-planetare se deplasează pe o traiectorie astfel calculată încît, la data întîlnirii lor cu Marte, depărtarea de Pămînt să nu depăşească 205—210 milioane de kilometri. De la acea distanţă vor transmite, prin radio şi televiziune, recolta lor de informaţii ştiinţifice.

Dacă cineva, pe baza cifrelor sumare de mai sus, ar avea curiozitatea să calculeze iuţeala cu care se deplasează „tripleta" de staţii aflată acum în spaţiul interplanetar, rezultatul ar fi derutant. Viteza lor variază în raport cu cele două planete şi anume : la începutul drumului este „mică" în raport cu Pămîntul (circa 12 000 km/oră în prima lună de zbor) şi „mare" în raport cu Marte (circa 100 000 km/oră). Spre sfîrşitul călătoriei, probabil în ultimele zile din noiembrie anul curent, vitezele relative arătate mai sus se vor inversa. Aşadar, sondele-planetare, grăbite să ajungă la cerescul lor „rendez-vous", îşi vor domoli elanul pe măsură ce se vor apropia de ţinta lor mult dorită, pe care vor avea prilejul să o contemple în voie şi să o măsoare în detaliu.

În toată lumea ştiinţifică, expediţia interplanetară este urmărită cu viu interes, deoarece staţiile automate promit să aibă o contribuţie decisivă pentru cunoaşterea lui Marte, acest „frate mai mic şi mai rece al Pămîntului", cum îl numeşte astronomul britanic James Jeans.

Potrivit informaţiilor obţinute cu ajutorul sondelor anterioare, nu sînt observabile semne de viaţă pe Marte, iar compoziţia atmosferei este deprimantă, în sensul că pînă şi cele mai rezistente microorganisme — de tipul celor cunoscute pe Pămînt — nu şi-ar găsi un mediu favorabil de creştere şi reproducere într-un „aer" format din azot (72 la sută), bioxid de carbon (18 la sută), argon (8 la sută) şi cantităţi abia detectabile de vapori de apă. Un fapt este sigur : absenţa cvasiabsolută a oxigenului.

Aceste constatări, făcute cu ajutorul unor spectrografe foarte fine, atestă că nu poate exista viaţă organizată (în sensul dat de noi acestor cuvinte) la *suprafaţa* planetei Marte. Se naşte, însă, întrebarea dacă nu cumva organisme necunoscute s-ar fi putut refugia în adîncurile astrului. Nimic nu exclude ipoteza că subsolul marţian ar conserva magmă fierbinte şi ape freatice — adică medii favorabile pentru perpetuarea unor eventuale specii fundamental diferite de cele terestre. Iată un scop foarte important al efectuării cercetărilor chiar *pe solul* marţian, cu aparate automate, dacă investigaţia subsolului (de către oameni) rămîne o problemă a viitorului mai depărtat.

De ce fel de mijloace dispun actualele sonde-planetare pentru explorările lor ştiinţifice ? Primul pornit la drum, „Mars-2", a stîrnit de la început senzaţie prin marea lui greutate : 4 650 de kilograme, adică de 11 ori mai mult decît sonda americană „Mariner-6", lansată în 1969. Exact aceeaşi greutate o are şi cel de-al doilea investigator, „Mars-3". Din comentariile făcute de constructorii şi de astro-inginerii sovietici reiese că fiecare sondă este formată din mai multe module, ca o navă spaţială complexă. Într-un articol încredinţat agenţiei de presă „Novosti", astro-inginerul M. Borisov descrie cele două staţii „Mars" 2 şi 3 în termeni identici. El arată că sînt formate din cel puţin trei secţiuni, care corespund unor misiuni diferite. În primul rînd, o misiune „intermediară", pe care staţiile automate o vor îndeplini în timpul lungului lor drum prin Cosmos. Aparate speciale, instalate în modulele navelor au sarcina să cerceteze „structura radiaţiilor solare în gama lungimilor de undă metrice", să măsoare caracteristicile plasmei solare, să capteze şi să cerceteze razele cosmice şi să detecteze eventuale radiaţii, încă necunoscute. Observaţiile sînt recepţionate de două observatoare special amenajate — unul în Uniunea Sovietică, al doilea în Franţa — şi studiate de savanţi din cele două ţări.

O altă secţie a sondelor sovietice este destinată problemelor de navigaţie şi de energie. Orientarea navei în marele spaţiu se face cu ajutorul unor „senzoare optice" (mai multe celule fotoelectrice ingenios combinate), cărora li s-a indicat ca reper steaua Canopus (vizibilă din emisfera australă). Cîtă vreme senzoarele „văd" steaua respectivă, ele menţin nava pe traiectoria cea bună. Dacă o „pierd din ochi" — ceea ce s-a întîmplat cu alte nave cosmice similare — agregatul înştiinţează pe observatorii de la sol. Computerele calculează deriva, apoi aprind una sau mai multe „microrachete direcţionale" aflate la bordul navei, pînă readuc „steaua-reper" în raza vizuală a senzorului.

În aceeaşi secţie a navei se află şi „centrala electrică". În general, o navă atît de complicată, destinată unor călătorii atît de lungi este o mare consumatoare de energie electrică. Multă vreme, „setea de electricitate" a agregatelor expediate în spaţiul cosmic a fost o baricadă puternică în faţa expediţiilor astrale. Două soluţii moderne, de o mare frumuseţe ştiinţifică şi tehnică, au contribuit la înlăturarea acestui obstacol : „fotopilele" şi „generatoarele izotopice".

→

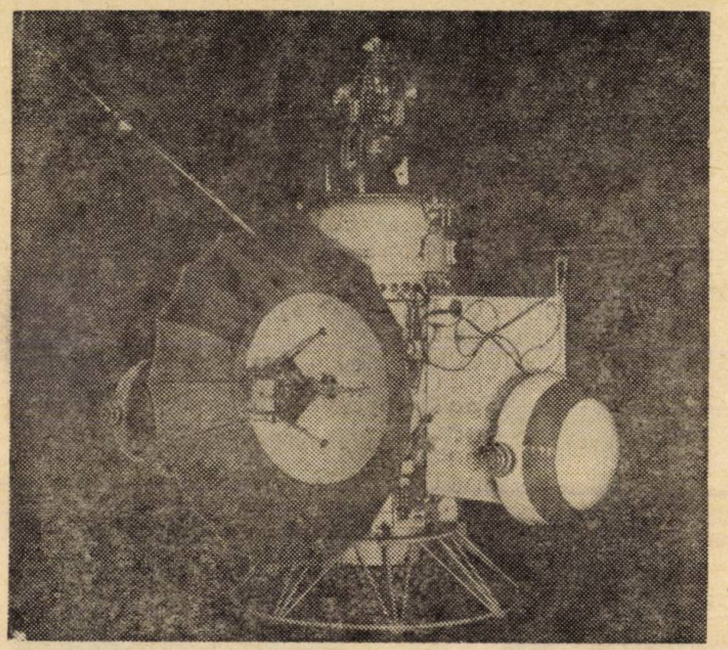

O STAŢIE „MARS"
4650 kg : o greutate record

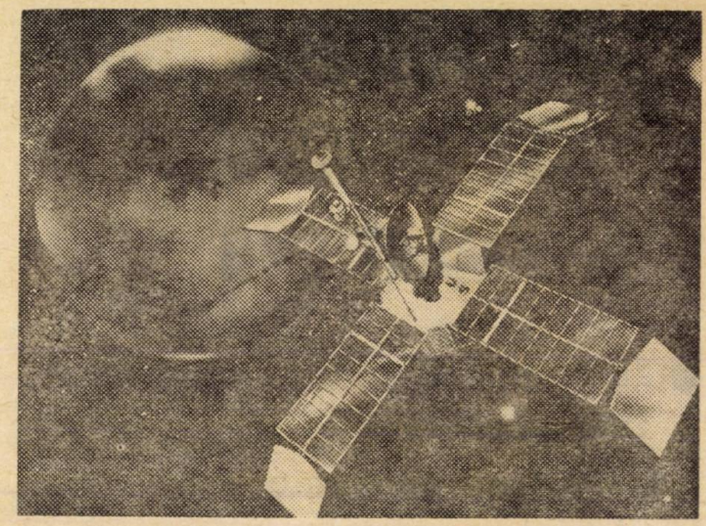

MARINER
O rotaţie care va dura... 17 ani

„Fotopilele" sînt, în general, cunoscute din machetele staţiilor cosmice. Două, trei sau patru aripi prefac staţia într-un fel de „moară de vînt". În realitate, aceste aripi sînt panouri din foiţă de aluminiu subţire, cît a zecea parte dintr-un milimetru. Nervuri, de asemenea foarte subţiri, din duraluminiu, formează textura de rezistenţă a panourilor, pe care sînt aşezate zeci de mii de fotocelule, cu ajutorul cărora se captează energia solară, izvor inepuizabil de căldură şi de electricitate pentru astronavă.

Pentru situaţiile în care fluxul de electroni furnizat de „fotopile" ar fi insuficient sau întrerupt din motive fortuite, navele au la bord două sau trei „baterii chimice" sau „generatoare izotopice", care produc energie de rezervă. Pentru staţiile automate interplanetare, nelocuite de oameni şi sortite unei evoluţii îndelungate în spaţiu, se folosesc „generatoarele izotopice". În principiu, ele sînt formate dintr-un blindaj metalic, în interiorul căruia se aşează o „pastilă" de stronţiu-90 (radioactivă timp de 28 de ani), de cesiu-137 (35 de ani) sau de plutoniu-230 (90 de ani). Radioactivitatea pastilelor încălzeşte blindajul, iar căldura este transformată de termocupluri în energie electrică.

În sfîrşit, al treilea modul al navelor marţiene lansate din Uniunea Sovietică este pregătit anume pentru cercetarea nemijlocită a planetei. Aparate optice, camere de televiziune, agregate de analiză chimică, spectrografe vor interoga, cu subtilele lor mijloace ştiinţifice, atmosfera, solul şi mai ales calotele polare de pe Marte.

Comentînd zborul cuplului „Mars-2" şi „Mars-3", observatorii s-au întrebat dacă nu cumva asamblarea navelor din mai multe module n-ar putea determina, în anumite condiţii, desprinderea unui modul şi aşezarea lui lină pe suprafaţa planetei. Subliniind că, deocamdată, această ipoteză trebuie privită cu toată rezerva, vom preciza că în programul de zbor se include în orice caz plasarea celor două staţii automate pe orbite circum-marţiene, foarte apropiate de solul astrului (la distanţe de cîteva mii de kilometri), de unde tele-obiectivele camerelor de luat vederi ar putea distinge suprafeţe de mărimea unui teren de fotbal.

Există astfel de „terenuri" pe Marte ? În secolul trecut, astronomul venetian Giovanni Schiaparelli afirma că a văzut prin telescop „canale" rectilinii, pregătite ca pentru un uriaş hidrodrenaj. Imediat s-a născut legenda „civilizaţiei marţiene", în cadrul căreia „marţienii" de la ecuatorul planetei făceau irigaţii cu apa din calotele de gheaţă de la poli. Puterea de sugestie a acestei „descoperiri" a fost atît de mare încît în 1895, un astronom american, Perciwal Lowell, folosind un telescop... mai bun a şi reuşit să numere 400 de canale şi să facă hărţi „exacte" ale „hidroamelioraţiilor" de pe Marte.

Legenda „canalelor" — una dintre cele mai fermecătoare din istoria astronomiei — a fost spulberată de mult, cele cîteva iluzii care mai dăinuiau prin imaginaţia fierbinte a unor scriitori de romane cosmice s-au destrămat în faţa telefotografiilor transmise de staţiile americane „Mariner" 6 şi 7. Un nou şi bogat flux de imagini ne va sosi în noiembrie, transmis din trei surse, la intervale foarte scurte, de „Mars-2", „Mars-3" şi „Mariner" 8–9.

Cifrarea dublă a unui singur „Mariner" nu trebuie să surprindă. O vom explica îndată, aşa cum a explicat-o şi administraţia americană a zborurilor astrale, binecunoscuta NASA. Prima lansare de anul acesta de la Cape Kennedy a unei sonde-planetare a avut loc în ziua de 8 mai, de îndată ce s-a deschis „fereastra de călătorie" spre Marte. La ora 8 seara, în prezenţa unei asistenţe, ca de obicei numeroase, motoarele sondei „Mariner-8" (cifră care nu s-a dovedit a fi prea norocoasă) au fost aprinse. Prima treaptă a funcţionat corect. A doua n-a mai mers. La 150 de kilometri înălţime, sistemul a eşuat şi „Mariner-8" a căzut în Oceanul Atlantic, ducînd cu el la fund 77 milioane de dolari, costul navei şi agregatelor de la bord.

Conform obiceiului instaurat de NASA, nu capătă numere de ordine decît astronavele care izbutesc să se instaleze pe orbite circumterestre. Cele ce „se nasc moarte", cum s-a întîmplat în cazul de mai sus, îşi pierd matricola în favoarea aparatului succesor. Din această cauză, sonda-planetară următoare, lansată tot de la Cape Kennedy spre Marte, în seara zilei de duminică 30 mai, este cunoscută în presa europeană (cu spirit cartesian) sub numărul de ordine 9, în timp ce NASA vorbeşte de ea sub numărul...8.

Indiferent de această neînţelegere matricolă, cel de-al doilea „Mariner-1971", de patru ori mai uşor decît sondele sovietice (990 kg), alunecă prin spaţiu spre „Planeta Roşie" pe o traiectorie lungă de 525 de milioane de kilometri. În apropierea imediată a lui Marte, traiectoria se va încolăci, prefăcîndu-se într-o circum-marţiană cu „apoapsisul" (termen neo-elin echivalent cu „apogeul" pentru toate planetele sistemului solar) şi „periapsisul" (idem pentru „perigeu") situate între 1 000 şi 1 200 de kilometri deasupra solului marţian.

Timp de 17 ani, sonda-planetară „Mariner" 8—9 se va învîrti pe orbita ce i-a fost rezervată prin calcul, dar numai în primele 90 de zile va face măsurători ştiinţifice şi le va transmite spre Pămînt. Pentru atîta vreme are energie la bord. Viaţa sondei va putea fi prelungită dacă Soarele se va arăta generos şi-i va trimită mai multe raze calde decît presupun astronomii.

Explorarea ştiinţifică a planetei Marte de către o expediţie atît de amplă şi de bogat înzestrată cu radiometre, teleobiective şi spectrometre este, evident, mai mult decît promiţătoare. Examinată de-aproape şi fotografiată pe mai mult de 70 la sută din suprafaţă, „planeta rece" nu va mai putea ascunde multe din straniile ei secrete. Afară dacă nu cumva se va repeta o anecdotă astronomică de pe la începutul acestui veac. Întrebat de ziarişti dacă poate să confirme existenţa „canalelor" şi dacă atestă prezenţa vieţii pe planeta „vecină", directorul Observatorului de la Greenwich a răspuns : „Telescopul nostru este prea mare pentru a mai putea vedea canale pe Marte şi prea mic pentru a-i putea zări pe marţieni" !

Oricum, chiar dacă aparatele de pe cele trei staţii cosmice pămînteşti sînt astăzi suficient de puternice şi de precise pentru a ne putea transmite detalii revelatorii asupra structurii geologice şi enigmelor biologice de pe Marte, tot va trebui să avem răbdare pînă la toamnă, cînd îşi vor încheia hiperbolica lor călătorie. Numai atunci se vor putea număra... marţienii. Admiţînd că ar exista vreunul...

Mircea GRIGORESCU

jeune afrique

CINE VA OCUPA BIROUL DE LA ETAJUL 38?

MAREA CLĂDIRE de sticlă din Manhattan, sediul din New York al Organizației Națiunilor Unite este în fierbere. Salonul delegaților, unde diplomații reprezentînd peste 100 de țări au obiceiul să se întîlnească la ora cafelei, răsună de ecouri diverse cu privire la aceeași temă : apropiata plecare a actualului secretar general, U Thant. Pînă la 15 mai, era încă mare numărul acelora care considerau că pot descoperi în declarațiile lui U Thant o mică nuanță, lăsînd să se creadă că el ar putea accepta în cele din urmă prelungirea mandatului său după 31 decembrie 1971. Unii mergeau chiar pînă acolo încît luau în considerare un demers comun al tuturor membrilor Consiliului de Securitate pentru a-l ruga pe U Thant să-și păstreze funcția. Dimpotrivă, anturajul direct al secretarului general era categoric : „El vrea să plece, se află la capătul puterilor".

La început a fost o „știre" care s-a răspîndit fulgerător pe culoarele Națiunilor Unite : U Thant a luat legătura cu doi profesori de la Universitatea Columbia din New York, însărcinați să redacteze memoriile lui. Această informație a fost verificată rapid de vreme ce unul din profesori este fostul șef al biroului de la O.N.U. al agenției „Associated Press". Or, la O.N.U. toată lumea cunoaște discreția lui U Thant. „Dacă a luat o asemenea hotărîre, înseamnă că este ferm hotărît să plece" — s-a afirmat imediat. A doua confirmare a venit în prima săptămînă a lunii iunie. În cursul tradiționalului lor dejun anual cu secretarul general, corespondenții de presă acreditați la Națiunile Unite au întîlnit un U Thant neobișnuit : vioi, zîmbitor și, fapt semnificativ, vorbăreț. „Nu se pune problema să accept un nou mandat la cererea Adunării Generale în cazul că statele membre ar întîmpina anumite dificultăți pentru a cădea de acord asupra numelui unui succesor" — a spus el încă de la început. Apoi, secretarul general a dat cîteva amănunte asupra activității sale după ce-i va expira mandatul : „Întîi, mă voi odihni cîteva săptămîni, pe urmă voi reflecta, voi citi, voi scrie. În sfîrșit, după o ședere prelungită la New York, mă voi întoarce în țara mea natală".

În consecință, este aproape cert că a XXVI-a sesiune a Adunării Generale, care se va întruni în octombrie, va avea, printre alte sarcini, aceea de a desemna un nou secretar general, care, potrivit procedurii O.N.U., va trebui să fie ales în prealabil de către Consiliul de Securitate. Desigur, un reviriment de ultim moment este totdeauna posibil.

Dacă eventualitatea plecării lui U Thant alimentează atîtea discuții, explicația este că toată lumea își dă seama de dificultățile de a găsi un secretar general acceptabil pentru toți. Funcțiile secretarului general sînt multiple și delicate : el este cel mai înalt funcționar al organizației și numește personalul, sarcină administrativă foarte grea. Dar aceasta nu explică dificultatea de a găsi un înlocuitor. Dificultatea este alta. Ea constă în faptul că nici un candidat nu are șanse să fie ales dacă nu obține la început sprijinul celor patru mari puteri. Există, firește, și alte probleme : războiul din Orientul Mijlociu și cel din Vietnam.

Datorită perioadei petrecute în faimosul birou de la etajul 38, actualul secretar general este incontestabil omul care cunoaște cel mai bine rotițele Organizației. Nouă ani de diplomație internațională nu au redus popularitatea de care se bucură pe lîngă colaboratorii săi și pe lîngă întreg personalul zgîrie-norului din Manhattan. De altfel, fie și numai prin comportarea lui exterioară, acest fost învățător inspiră respectul. Demn, elegant, fără să ridice vreodată glasul, cei care lucrează zilnic cu el adaugă că are un adevărat simț al umorului. Aceste calități, unanim recunoscute, i-au fost foarte utile. Contrar celor doi predecesori ai săi, în cursul carierei sale de secretar general, U Thant nu a fost niciodată nevoit să înfrunte ostilitatea unui membru influent al Consiliului de Securitate. Desigur, Statele Unite au fost iritate de opoziția sa față de războiul din Vietnam. De asemenea, Israelul și Washingtonul, i-au reproșat uneori o preferință pentru țările arabe. Dar din virful buzelor.

Problemele pe care va trebui să le înfrunte viitorul secretar general vor fi acelea nereglementate timp de două decenii, plus acelea care se întrezăresc la orizont : restabilirea drepturilor legitime ale R.P. Chineze la O.N.U., lupta împotriva subdezvoltării, conflictul din Orientul Mijlociu, securitatea europeană, limitarea armamentelor nucleare, discriminarea rasială, colonialismul, lupta împotriva stupefiantelor, problemele mediului înconjurător și, dacă nu este rezolvată pînă atunci, problema războiului din Indochina.

Candidații la funcția de secretar general nu lipsesc. Dar nici unul nu pare, pentru moment, destul de sigur. Ceylonezul Ameriansingue, diplomat de carieră, considerat de unii comentatori drept unul din cele mai bune „spirite politice" din Asia, prezintă inconvenientul de a fi reprezentantul unui continent foarte dezbinat din punct de vedere politic și ideologic, precum și de a fi asiatic, așa cum este U Thant.

Austriacul Kurt Waldheim, fost ministru al afacerilor externe al țării sale, este favoritul multor țări europene. Dar țările din lumea a treia s-ar putea să nu-l susțină. Universalitatea și echitatea Națiunilor Unite — consideră ele — trebuie să impună ca secretariatul general, după ce a fost asumat de doi europeni și apoi de un asiatic, să fie încredințat de data aceasta unui african sau unui latino-american.

America Latină fiind din punct de vedere politic ceea ce este, se presupune că găsirea unui candidat susceptibil să unească în jurul său majoritatea statelor sud-americane și să aibă de asemenea aprobarea Washingtonului ridică o serie de probleme. Rămîne Africa. Șansele ei de a ajunge la secretariatul general nu sînt neglijabile, dar asupra alegerii celui mai bun candidat posibil nu există încă un acord în rîndurile țărilor africane. Au fost menționate nume ca acela al actualului secretar general al Comisiei economice O.N.U. pentru Africa, Robert Gardiner, precum și acela al ministrului afacerilor externe al Tunisiei, Masmoudi. Dar singura candidatură africană oficială este pînă în prezent cea a diplomatului etiopian Endalkatcheou Makonnen, actualmente ministru al poștelor, fost reprezentant al Etiopiei la O.N.U. din 1966 pînă în 1969. Makonnen și-a anunțat candidatura încă de la 21 ianuarie 1971. De atunci, el înmulțește călătoriile și contactele. A vizitat succesiv Zambia, Ciadul, Senegalul, Nigerul.

La sfîrșitul verii, lucrurile vor fi mai clare, afirmă cercurile O.N.U. Atunci cînd sînt solicitați să-și indice favoritul,

→

EDALKATCHEOU MAKONNEN
Deocamdată singurul diplomat african care și-a anunțat oficial candidatura

ROBERT GARDINER
Unul dintre numele care circulă.

KURT WALDHEIM
O „variantă europeană"

obișnuiții procedurii O.N.U., care au trăit mai multe „curse" pentru funcția de secretar general, răspund : „Indiferent de originile lui naționale, va fi concomitent un umanist și un om cu idei umanitare". Apoi, ei adaugă nu fără maliție : „Va fi în special un om al cărui nume nu a fost rostit încă de nimeni și care, pînă în ultimul moment, nu-și va spune numele".

Paul BERNETEL

ИЗВЕСТИЯ

MOSCOVA

„PLANURILE IBERICE" ALE PENTAGONULUI

VIZITELE făcute recent în Peninsula Iberică de către emisarii Pentagonului au polarizat din nou atenția asupra relațiilor hispano-americane, asupra activității desfășurate de S.U.A. în această țară. În timp ce D. Packard, adjunct al ministrului apărării al S.U.A., a efectuat o călătorie de inspecție în garnizoanele trupelor americane din Spania, presa locală anunța hotărîrea S.U.A. de a mări personalul bazei militare aeriene Torrejon-de-Ardos. După sesiunea de la Lisabona a Consiliului N.A.T.O., Hillenbrand, asistent al secretarului de stat al S.U.A. pentru problemele europene, a sosit la Madrid. Foarte curînd s-a aflat că flota maritimă a Spaniei va fi completată cu nave americane : distrugătoare, nave de desant, submarine.

În sfîrșit, în capitala spaniolă a apărut și președintele Comitetului șefilor de stat major ai S.U.A., a cărui sosire, relevă „Christian Science Monitor", „reflectă interesul S.U.A. față de menținerea în Spania a bazelor lor maritime și aeriene". Același ziar explica motivele actualei intensificări a activității desfășurate de strategii de dincolo de Ocean în Peninsula Iberică prin existența unor „indicii că S.U.A. sînt tot mai mult dezamăgite de aliații lor vest-europeni, care nu vor să-și asume o cotă-parte mai mare a cheltuielilor reclamate de apărarea Occidentului".

De altfel, nu este vorba numai de a „compensa" această dezamăgire printr-o antrenare mai vastă a Spaniei la realizarea planurilor Pentagonului. Opunîndu-se în fel și chip destinderii pe continentul european, cercurile militariste din S.U.A. încearcă să atragă Spania în orbita blocurilor agresive. Se știe că în cursul ultimei ședințe (din mai) a Comitetului pentru planificarea apărării N.A.T.O., ministrul apărării al S.U.A., Laird, a prezentat spre examinare partenerilor săi un document în care se subliniază necesitatea unor măsuri care să lege Spania de alianța atlantică în vederea „întăririi flancului ei sudic". Relatînd despre acest document, „New York Times" menționează că, deși inițiativa lui Laird nu prevede conferirea către Spania a dreptului de membru deplin în N.A.T.O., ea subînțelege o convenție oficială referitoare la „colaborare" între comandamentul militar spaniol și comandamentul N.A.T.O. Potrivit informațiilor deținute de „New York Times", această „colaborare" își va găsi expresia în faptul că reprezentanților corpului de generali spanioli le va fi deschis accesul la cartierul general al N.A.T.O. de la Bruxelles, Spania va fi inclusă în sistemul N.A.T.O. de avertizare aeriană etc.

Se pare că în cercurile politice din Madrid, aceste perspective nu mai suscită „entuziasmul unanim" de altădată... O anumită parte a opiniei publice spaniole apreciază noile „inițiative" ale partenerului de peste Ocean drept tentative de a limita suveranitatea și de a atrage țara în orbita unei politici care nu are nimic comun cu interesele naționale.

A. NIKANOROV

Newsweek

NEW YORK

ÎNTOARCEREA DIN SPAȚIUL COSMIC

CAZUL lui Al. Pereira este cît se poate de tipic pentru ghinioniștii din industria aerospațială a Statelor Unite, industrie care stagnează. În urmă cu un an, el lucra ca inginer electronist la firma „North American Rockwell" și locuia la Cap Kennedy. Dar, brusc, partea care îi revenea lui Pereira din programul rachetei „Saturn" a fost suprimată, iar inginerul, în vîrstă de 46 de ani, a devenit unul din cei 18 000 de salariați concediați de la Cap Kennedy în ultimii patru ani din cauza reducerii activității în industria aerospațială.

Perspectivele sale erau atît de sumbre (într-o regiune în care șomerii reprezintă în prezent 6,7 la sută din forța de muncă), încît Pereira, soția sa, Lee, și cei doi copii ai lor au plecat într-o călătorie de 7 000 de mile prin țară, căutînd de lucru. Dar el nu a avut mai mult noroc în Texas și California decît avusese în Florida. După o căutare de cinci săptămîni, familia Pereira, descurajată, s-a înapoiat la Cap Kennedy, și-a vîndut locuința, s-a mutat într-o rulotă și a început să ducă viața amară caracteristică soartei șomerilor, indiferent de venitul lor din trecut.

Recent, Pereira continua să fie șomer, dar nu mai era descurajat. Împreună cu alți ingineri și tehnicieni șomeri din industria aerospațială, el face pionerat în cadrul unui program de calificare finanțat de guvern și denumit „Organizația regională de pregătire și cercetări în domeniul mediului înconjurător" (RETRO). Programul este destinat să transforme „surplusul" de personal din industria aerospațială în tehnicieni pentru controlul mediului înconjurător, domeniu care reclamă oameni cu calificare tehnică.

Firește, această idee este departe de a fi nouă ; apariția unor noi probleme sociale declanșează o serie de propuneri pentru aplicarea tehnologiei rachetelor la construirea de locuințe, parcuri, computere didactice sau mecanice împotri-

Sînt inginer electronist şomer, specializat în microsisteme de computere nucleare, şi dacă vă spun eu că crenvurştii au fiert destul, puteţi să mă credeţi !...

(Din Newsweek)

va poluării. Dar aplicarea tehnologiei aerospaţiale la problemele obişnuite nu este de loc un lucru uşor, aşa cum au subliniat recent participanţii la Conferinţa pentru tehnologia urbană, organizată la New York. De fapt, toate discuţiile din ultimii ani în acest domeniu au avut ca rezultat doar cîteva contracte de studii şi programe menite să permită tehnicienilor şomeri să găsească de lucru. Ceea ce deosebeşte proiectul RETRO este faptul că oferă o recalificare intensivă pentru eventuale locuri de muncă disponibile.

Timp de 30 de ore pe săptămînă, Pereira şi colegii săi studiază în clase şi laboratoare, la Colegiul Brevard, subiecte ca : transporturile în comun, reducerea poluării aerului şi apei, biomedicina şi protecţia muncii. Studiul în clasă nu reprezintă decît o parte a muncii de recalificare ; majoritatea studenţilor estimează că timp de alte 60 de ore săptămînal citesc acasă sau lucrează pe teren.

Pe durata cursului (un an), studenţii capătă o alocaţie familială. După părerea lui Louis Frey, membru al Camerei Reprezentanţilor din partea statului Florida, unul din iniţiatorii programului, această sumă este cheltuită cu folos. „Sînt de părere că oamenii aceştia constituie o resursă naturală — a declarat el. Este important ca ţara noastră să-i menţină într-un domeniu în care să-şi poată folosi calificările superioare".

Dar marea întrebare în privinţa programului RETRO este dacă absolvenţii lui vor găsi slujbe. „Nu dorim un program de calificare doar de dragul calificării — a subliniat Walter Gilfilen, adjunct al preşedintelui Colegiului Brevard şi preşedinte al programului RETRO. Vrem să şi plasăm oamenii pe care îi calificăm". Pînă în prezent, William Gillespie, el însuşi inginer concediat din industria aerospaţială şi angajat de RETRO să caute slujbe, a descoperit numai 300 de locuri de muncă potenţiale.

Le Monde diplomatique

PARIS

HAITI : „PAPADOCRAŢIA" ŞI SPRIJINITORII EI

REGIMUL lui Duvalier-fiul poartă „marca fabricii". El este urmarea „papadocraţiei tonton-macoutardă", tiranică, criminală, coruptă, dar este, deopotrivă, şi prizonierul aparatului represiv al cărui control a permis lui Duvalier-tatăl să păstreze puterea timp de 14 ani. Ca atare, regimul e nevoit să menţină aceiaşi oameni de bază, aceleaşi instituţii fundamentale şi acelaşi „sistem" de guvernămînt.

Dispozitivul creat „integrează", cel puţin provizoriu, printr-o dozare abilă, conflictele de interese dintre favoriţii civili (politicieni sau tehnicieni), militari şi „tontons-macoutes"-ii poliţiei, datorită unei piramide cu trei etaje. La etajul inferior — cabinetul ministerial, care cuprinde slujbaşi politici ai dictatorului defunct, cîţiva tehnicieni şi „tontons-macoutes", triadă avînd putere de gestiune administrativă. În cadrul ei, omul forte este, după cum se pare, ministrul afacerilor interne, Cambronne, simbol al „continuităţii" şi chezaş al menţinerii puterii „tontons-macoutes"-ilor. La etajul următor, comitetul consilierilor speciali, a cărui triadă cuprinde favoriţi politici civili influenţi, militari promovaţi la conducerea forţelor armate şi şefi „tontons-macoutes" deosebit de puternici. La acest eşalon, omul forte pare să fie Luc Désyr, consilier special pentru securitatea naţională şi poliţie, şef al poliţiei secrete a lui „Papa Doc", menţinut în funcţie de fiu. La etajul cel mai înalt, familia Duvalier şi în special treimea compusă din văduva-mamă, fiul şi fiica mai mare, nucleu real al atotputerniciei, care îşi rezervă puterea de adoptare a hotărîrilor.

Condusă ca o întreprindere de familie, puterea supremă, aflată în mîinile văduvei Duvalier, a fiului şi a fiicei sale mai mari, raliază în jurul ei rude, aliaţi sau protejaţi şi favoriţi. Cambronne, omul de bază al defunctului, beneficiază de favorurile văduvei: el este fiul adoptiv politic. Cu familia Duvalier are legături de rudenie familia Raymond. Ca atare, Claude Raymond este şeful statului major al armatei, Adrien Raymond este ministrul afacerilor externe, Rodrigue Raymond este ambasador la Bruxelles pe lîngă Piaţa comună, Marc Raymond are un birou de avocatură care face afaceri bune datorită noii legi ce permite divorţul în 48 de ore ; în sfîrşit, Paulette Raymond-Laroche continuă să fie secretara particulară a văduvei Duvalier, devenită „prima doamnă a republicii".

Dar realitatea haitiană actuală nu poate fi sesizată în adevărata ei complexitate fără a ţine seama de dimensiunea ei internaţională şi, în special, de interesele economice şi politice străine care acţionează de la faţa locului. Deşi suma totală a investiţiilor străine nu atinge 100 milioane dolari, ele au o adevărată poziţie de monopol sau de cvasi-monopol în comerţul de export şi în industrie, profitînd de siguranţa oferită de un re-

→

DUVALIER-JR. ŞI VĂDUVA LUI „PAPA DOC" O dictatură de familie...

DOMINIC MINTOFF

primul ministru al Maltei

După victoria laburiştilor în alegerile legislative din Malta (au obţinut 28 de locuri în Parlament faţă de 27 ale Partidului naţionalist), liderul acestui partid, Dominic Mintoff a fost însărcinat să formeze noul guvern maltez.

Dominic Mintoff (i se spune, chiar oficial, Dom Mintoff) s-a născut pe insulă în 1916. Urmează studiile superioare mai întîi la Universitatea din La Valletta, apoi la Oxford. Între 1941—1943 se află în Marea Britanie, ca inginer de construcţii civile ; în 1943, întors în patrie, începe să practice arhitectura. Din această perioadă îşi începe, practic şi activitatea politică. Este unul din principalii organizatori ai refacerii, în 1944, a Partidului laburist. Ales în Consiliul de guvernămînt ca şi în cel executiv (1945), membru al Adunării legislative (1947), şef al fracţiunii parlamentare laburiste în Parlament, locţiitor al primului ministru şi ministru al muncii şi reconstrucţiei (1947—1949), Dom Mintoff renunţă în 1949 la activitatea guvernamentală pentru a se dedica în exclusivitate Partidului laburist, al cărui lider oficial devine.

Victoria partidului său în alegerile generale de la 26 februarie 1955 îl aduce pentru prima oară în postul de prim-ministru al Maltei (10 martie 1955). Demisionează la 21 aprilie 1958. Alegerile de la 17 februarie 1962 aduc la putere Partidul naţionalist, al cărui lider, dr. Borg Olivier, devine prim-ministru, funcţie pe care o va păstra pînă la cunoaşterea rezultatelor scrutinului de săptămîna trecută. În aceşti 9 ani, liderul laburist Dom Mintoff a fost şeful oficial al opoziţiei malteze.

Comentatorii apreciază că principala orientare de politică externă a noului guvern constă în asigurarea unei politici de neutralitate, în degajarea de obligaţiile asumate de fostul cabinet faţă de N.A.T.O. şi de stipulaţiile cuprinse în actualul Tratat anglo-maltez (expiră în 1974), care implică prezenţa bazelor militare britanice pe teritoriul insulei. Dar, cu o majoritate de numai un loc, Dom Mintoff — consideră observatorii vieţii politice malteze — va păstra probabil, cel puţin pentru o vreme, o atitudine de expectativă, pregătindu-se să solicite apoi o mai largă bază electorală.

R. D.

---

gim căruia nu numai că ideea de naţionalizare îi este necunoscută, dar în legătură cu care un raport al unei organizaţii internaţionale merge pînă acolo încît îi reproşează că nu controlează, în interesul public, activităţile societăţilor străine şi nu reglementează tarifele şi preţurile, aşa cum se obişnuieşte în alte ţări.

Dintre cele patru valuri de investiţii străine în Haiti, primele două, anterioare lui Duvalier, s-au acomodat cu regimul lui „Papa Doc" şi sînt gata să se acomodeze în continuare cu fiul său. Primul val e constituit de investiţiile americane cele mai vechi, de tipul Companiei electrice şi al uzinei de zahăr „Hasco". (De menţionat că energia electrică e furnizată la un tarif exorbitant şi în mod neregulat.) Al doilea val, constituit de investiţii mai recente, de tipul lui „Reynolds Mining" (societate americană de bauxită), „Sedren" (societate canadiano-americană de cupru), „Ciment d'Haiti" (firmă franceză), îşi desfăşoară activităţile la preţuri de cost minime („Reynolds Mining", de pildă, a trebuit să satisfacă în Haiti mult mai puţine exigenţe contractuale decît în Jamaica vecină). Al treilea tip de investiţii, caracteristic pentru era lui Duvalier, este constituit de aşa-numitele „noi investiţii-rechin", de gen „Hamco" (societate pentru tăierea vitelor şi exportul de carne), „Caribbean Mills" (morărit), avînd o situaţie de monopol, fără legătură cu exploatarea raţională a resurselor locale ale unei ţări care exportă carne, deşi nu creşte vite, şi care produce făină fără să fie cultivatoare de grîu. Iată un exemplu: producătorii haitieni primesc din partea societăţii „Hamco" 5 cenţi americani pentru o livră de carne greutate vie, în timp ce în Jamaica tariful este de 15—18 cenţi livra. Este explicabil că Duvalier a reuşit să aibă cei mai mari apărători ai săi în rîndurile investitorilor de acest gen, dintre care se desprinde firma texană „Murchinson".

În sfîrşit, o altă prezenţă străină în economie merită semnalată: cea a Mafiei, chemată, pare-se, în ajutor de Duvalier pe cînd se afla într-o dispută cu C.I.A. pentru a opune mijloacele necurate ale celei dintîi maşinaţiilor, cîtva timp ostile, ale celei de-a doua. O anchetă americană arată că Mafia controlează cazinoul, jocurile de noroc, un întreg trafic şi o reţea de activităţi ale Cosei Nostra datorită acestui nou bastion din zona Caraibilor şi că, în schimb, i-a furnizat lui Duvalier armele şi sprijinul ce-i fuseseră refuzate în mod oficial de Washington.

Dar în special interesul politico-strategic al Statelor Unite este în joc în această mare a Caraibilor, pe care S.U.A. o consideră „lacul lor" şi mijlocul de legătură maritimă între faţadele lor atlantică şi pacifică prin Canalul Panama. Haiti comandă una din porţile acestei mări, iar Washingtonul apreciază cu cinism „performanţa" regimului Duvalier de a menţine o insulă de „stabilitate" ultrareacţionară într-o zonă aflată în plină tensiune. Aşa se explică menţinerea în Haiti a unui „statu quo" relativ, care îndepărtează pentru moment orice element neprevăzut.

Regimul succesorilor lui Duvalier încearcă să profite de această conjunctură şi face avansuri în direcţia Statelor Unite, relansînd anticomunismul. Pentru a ascunde un bilanţ falimentar (exprimat prin scăderea produsului intern brut, creşterea continuă a costului vieţii, reducerea venitului naţional pe cap de locuitor, scăderea neîntreruptă şi alarmantă a nivelului de trai al maselor), regimul recurge la expedientele cele mai extravagante; de pildă, legea cu privire la obţinerea divorţului în 48 de ore pentru a atrage din străinătate perechile dornice de divorţuri ultrarapide...

Aşadar, obstacolul ridicat de Statele Unite în calea unei schimbări rapide a situaţiei, schimbare dorită de toate sectoarele opoziţiei, dobîndeşte o gravitate excepţională pentru interesul naţional haitian şi devine nodul gordian ce trebuie tăiat pentru a înlătura de la putere duvalierismul.

Leslie F. MANIGAT

FOTOCRONICA

În minele din regiunea Katowice (R.P. Polonă) a fost introdusă această aparatură denumită „Master" pentru controlul automat al lucrărilor. „Master" marchează un pas înainte pe calea automatizării procesului de extracţie a cărbunelui în subteran

POȘTA REDACȚIEI

După părerea mea...

Am citit în ziare și în revista „Lumea" despre un acord pentru retrocedarea Okinawei (care va avea loc anul viitor, dar fără a se fi precizat o dată). Desigur, actul are o importanță deosebită, este urmarea cererilor insistente ale populației din insula respectivă și din întreaga Japonie, a activității politicienilor democrați și apare ca o înlăturare a unor vestigii ale ultimului război mondial. Dar nu la retrocedarea Okinawei vreau să mă refer ci la prezența militară în general. Retrocedarea Okinawei este, așa cum stipulează acordul semnat la 17 iunie, o acțiune de suprafață, în sensul că Japonia va avea drepturile administrative în insulă dar, în același timp, bazele militare americane (excluzîndu-le pe cele nucleare) se vor menține. De fapt, demonstrațiile antiamericane și interpelările din Dieta japoneză cereau instaurarea suveranității depline a Japoniei în arhipelag. Din cele aproximativ 120 de baze și instalații militare din Okinawa, vor fi păstrate cea mai mare parte. Trebuie adăugat că în întreaga Japonie există încă alte multe baze americane (instalate în urma tratatului de securitate japono-american). Deci, la cei 50 000 de soldați americani din Okinawa trebuie adăugați 39 000 din restul țării; fără a omite pe cei 228 000 din componența flotei Pacificului, 52 000 din Coreea de sud, 9 000 din Taiwan, 10 000 din Guam, 18 000 din Filipine. Sute de mii de soldați americani împînzesc, prin urmare, vestul Pacificului, constituind o permanentă sursă de neliniște și de tensiune. În aceste condiții, retrocedarea unor teritorii ocupate, ca Okinawa, n-ar trebui completată cu retragerea imediată și definitivă a acestor uriașe forțe în granițele lor naționale?

Iancu BARBU
București

Nu mă miră nedumerirea cititorului S. Christescu („Lumea" nr. 21) în legătură cu lipsa de originalitate a unor păreri publicate la noua rubrică „După părerea mea". Ca cititor vechi, eu nu mi-am făcut iluzii prea mari în legătură cu ea (într-o corespondență de la începutul anului am arătat acest lucru). Cred, însă, că au fost publicate și unele scrisori interesante și, mai ales, că în viitor vor apărea scrisori de un nivel mai înalt decît cele de pînă acum. E adevărat că o serie de păreri apărute în revistă se situează „pe marginea celor apărute în ziare" dar, probabil, cu timpul ele se vor maturiza și vor aborda cu mai multă îndrăzneală problemele. Și, sincer să fiu, nu este prea ușor a da o părere sau a face o sugestie care, în același timp, să fie originală, utilă și interesantă.

D. MACH
Cîmpia Turzii

Nu sînteți singurul care a renunțat la iluzii. Noi ne menținem convingerea că se vor găsi destui cititori ai revistei care să dezmintă scepticismul unora. Poate că într-adevăr „nu este prea ușor", cum spuneți dv., dar șansele de reușită nu surîd decît celor ce îmbină interesul pentru problemele internaționale cu dorința de a-și împărtăși părerea.

IMPORTANT

Anunțăm pe cititorii noștri că a început reînnoirea abonamentelor pentru trimestrul III/1971.

Abonați-vă din timp și pe termene cît mai lungi, pentru a vă asigura continuitate în primirea publicației.

Prețul unui abonament este de :

— anual 104 lei
— pe șase luni 52 „
— pe trei luni 26 „

Abonamentele se fac prin oficiile și agențiile P.T.T.R., factorii poștali și difuzorii de presă din întreprinderi și instituții.

Luna trecută a apărut la Paris volumul „Journées françaises de Chréiologie", editat de Societatea Franceză de Chreiologie" Volumul include rapoarte și comunicări consacrate studiului științific al nevoilor umane, prezentate cu prilejul unui simpozion internațional desfășurat în septembrie 1968 la Vaucresson (lîngă Paris) sub auspiciile societății mai sus menționate.*) Publicăm scrisoarea trimisă redacției de tov. C. Georgiade, unul dintre specialiștii români care au prezentat lucrări în cadrul acestui simpozion.

O NOUĂ DISCIPLINĂ : CHREIOLOGIA

Termenul chreiologie *își are originea în limba greacă veche* (chria și chráo *înseamnă nevoie, necesitate și a avea nevoie). Problema nevoilor formează astăzi nu numai obiectul de studiu al biologiei și psihologiei, ci și al acelor științe care studiază, elaborează și dirijează procesele de producție și fabricație industrială sau artizanală a numeroase obiecte și instrumente necesare întreținerii și îngrijirii vieții omenești. Sfera nevoilor umane fiind foarte largă și variată, se înțelege că studiul lor științific va îngloba contribuțiile cercetărilor multor discipline situate între biologie și medicină, între sociologie, tehnică și economie, între turism și estetică. Și cu cît cultura și civilizația omenească se dezvoltă și se diferențiază, în aceeași măsură apar și noi necesități ce trebuie satisfăcute. Spre exemplu, astăzi, nevoia de a poseda un televizor sau un aparat de radio, necunoscută în trecut, a intrat în cîmpul obișnuit al necesităților indispensabile existenței. Un savant francez, doctorul H. Laborit, a definit* nevoia *drept cantitatea de energie necesară mulțumită căreia o ființă vie își poate menține structura și funcțiunile vitale ale organismului. Definiția, fără a fi exhaustivă, este valabilă pentru majoritatea necesităților privite în generalitatea lor. Așa cum în fiecare țară se face un recensămînt al populației, ar trebui poate să se facă și un recensămînt al nevoilor și aspirațiilor comunităților sociale. Henri de Laboulay și René Bize, organizatorii primului simpozion internațional de chreiologie, au susținut nu numai ideea unui asemenea recensămînt, ci și evaluarea gradului de satisfacere a nevoilor în prezent și în viitor, inclusiv mijloacele de realizare. Se preconizează chiar planificarea la nivelul statului a unui program de cercetare și studiu al nevoilor, determinîndu-se pentru fiecare din ele numărul soluțiilor tehnice de satisfacere, fie ele chiar ipotetice. După acești autori, cercetările și procesele de producție industrială ar trebui ele însile să țină seama de indicațiile și exigențele unei asemenea planificări. În lumina acestor observații, chreiologia apare ca o nouă disciplină științifică, avînd multiple antene și corelații cu majoritatea științelor.*

C. GEORGIADE
București

*) La lucrările și dezbaterile simpozionului internațional de la Vaucresson au prezentat lucrări și cîțiva oameni de știință români : doctorul C. Bălăceanu („Analiza cibernetică a conceptului de nevoie"), profesoara M. Beliș („Chreiologia și cibernetica"), profesoara C. Bagdasar („Evoluția nevoii afective la fete în raport cu vîrsta") și psihologul C. Georgiade („Nevoia de revanșă").

În ziarul „Crișana", organ al Comitetului județean Bihor, a apărut un articol despre activitatea cercului „Lumea" din Oradea la care participă frecvent redactori ai revistei noastre. Reproducem cîteva extrase din acest articol.

ASPECTE DIN ACTIVITATEA CERCULUI „LUMEA"

Aflat în al treilea an de activitate, cercul „Lumea" — organizat de Universitatea populară Oradea, cu sprijinul direct al Cabinetului județean de partid pe temeiul unei susținute colaborări cu redacția revistei „Lumea" din București — corespunde unor necesități reale de informare și difuzare de pe poziții partinice a mersului situației internaționale, de însușire temeinică a principiilor politicii noastre externe.

Conceput în spiritul unui colocviu cu lectorii de politică externă, cu cititorii revistei, cercul „Lumea" a dezbătut de fiecare dată problemele internaționale cele mai actuale. Metoda dialogului a făcut ca dezbaterile, consultațiile să fie vii, interesante, participanții punînd multe întrebări pe cele mai diverse teme de politică externă.

Considerăm că la reușita activității cercului o contribuție importantă a adus-o juristul Ion Isaiu, prorector al Universității populare din Oradea, care a condus cu competență majoritatea dezbaterilor, cît și tovarășii Eugen Varga, responsabilul cercului, Ion Chivari, jurist, secretarul Consiliului municipal Oradea, Emil Stratone, avocat, care, de asemenea, au condus dezbateri interesante.

Din octombrie, cercul își va relua activitatea lunar, venind din nou în sprijinul lectorilor de politică externă și al cititorilor revistei

Aurica BROINAȘ,
activistă
a Comitetului județean Bihor
al P.C.R.

POȘTA REDACȚIEI

„Lumea" vă răspunde

DISCRIMINĂRI

Ion Niculescu, Botoșani. Autoritățile nord-americane au luat, într-adevăr, o serie de măsuri împotriva unor state latino-americane care, în ultimii ani, au naționalizat proprietățile aparținînd societăților din S.U.A. sau au obligat aceste societăți să plătească impozite potrivit cu profiturile realizate. Un exemplu recent îl constituie noua lege a zahărului, aprobată la începutul lunii iunie de Congres, prin care se stabilește creșterea importurilor de zahăr din unele țări (Panama de pildă) dar prin care sînt concomitent diminuate importurile din Mexic, Peru etc. Totodată Comisia pentru problemele agricole a Camerei Reprezentanților a hotărît să autorizeze pe președintele statului să ia măsuri împotriva țărilor exportatoare de zahăr (suprimarea sau reducerea importurilor de zahăr din aceste țări) în cazul în care societățile nord-americane sînt „lezate" în interesele lor.

GRUPURI LINGVISTICE

Ionel Chițu, Urziceni. 1. Rezultatele complete ale alegerilor parlamentare din India sînt următoarele: Partidul Congresului Național — 350 mandate; Partidul Congresul Național de opoziție — 16 mandate; Partidul Comunist Indian (marxist) — 25 mandate; Partidul Comunist Indian — 23 mandate; Partidul Jan Sangh — 22 mandate; Partidul Swatantra — 8 mandate; Partidul Socialist Samyukta — 3 mandate; Partidul Socialist Praja — 2 mandate; alte partide și independenți — 64 mandate. Vă recomandăm consultarea articolului apărut în nr. 12 al revistei noastre. 2. În India limba națională este hindi, engleza fiind doar o limbă de comunicație oficială. Pe lîngă hindi mai există alte 14 limbi constituționale, cu caracter oficial, într-unul sau mai multe state din cele 18. Numărul dialectelor vorbite în India este impresionant: o mie șase sute cincizeci și două. Iată principalele grupuri lingvistice: hindi — aproximativ 210 milioane vorbitori; telugu — 45 milioane; bengali — 40 milioane; marate — 40 milioane; tamul — 36 milioane; urdu — 28 milioane; gudjerati — 24 milioane; kannada — 21 milioane; malayalam — 20 milioane; oriya — 19 milioane; pendjabi — 13 milioane. 3. Principalele religii existente în India sînt: hindusă — 440 miloane locuitori; musulmană — 55 milioane locuitori; creștină — 13 milioane locuitori și sikh — 9 milioane locuitori. 4. Despre statele indiene am scris în nr. 11 din acest an.

„ESCADRONUL MORȚII"

Ștefan Bădescu, com. Siria, jud. Arad. Informațiilor publicate în nr. 18 din acest an în legătură cu „Escadronul morții" le adăugăm cîteva date noi. Potrivit unei anchete publicate de „Jornal do Brasil", organizația teroristă clandestină „Escadronul morții" a comis în ultimii treisprezece ani opt sute de asasinate în cinci din cele 22 de state ale Braziliei. Din 1968 pînă acum, numai în statul Guanabara au fost ucise aproximativ două sute de persoane. În alt stat, Rio de Janeiro, patru sute optzeci de persoane au fost asasinate în ultimii zece ani. Aproape toate victimele erau delincvenți urmăriți de poliție, care suferiseră o condamnare sau se aflau chiar în închisoare (se precizează că, uneori, victimele, ce fuseseră condamnate de tribunalele statelor respective, erau scoase din închisoare pentru a fi ucise). Un număr mare de persoane au fost ucise și în statul Sao Paulo, unde, în mai multe rînduri, au fost depuse plîngeri împotriva „Escadronului morții". (La începutul lunii iunie, procurorul civil al statului a înaintat o nouă plîngere împotriva „Escadronului morții" pentru ucidere a opt persoane). Se relevă că în statul Sao Paulo, membrii organizației clandestine dispun de ajutorul unui mare număr de polițiști sau foști polițiști (unii dintre ei au fost citați în fața tribunalului).

ALCATRAZ

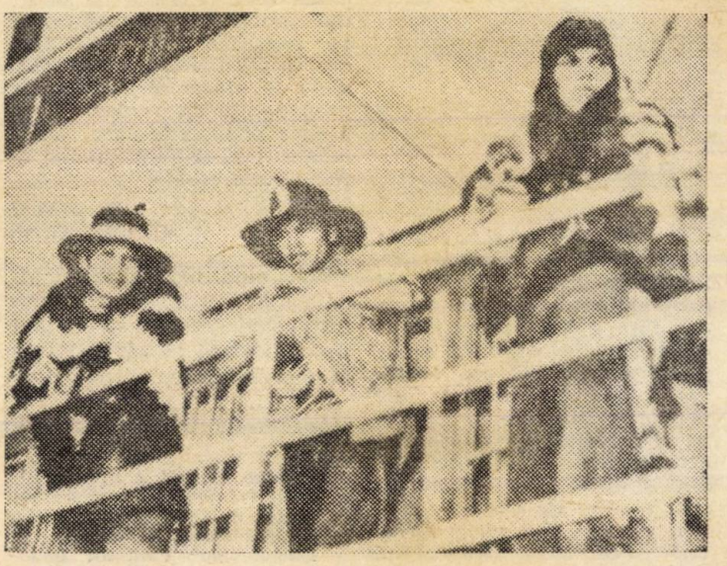

I. Vasilescu, Sibiu. 1. Insula Alcatraz a fost ocupată de poliție la 11 iunie, după ce, timp de nouăsprezece luni, fusese stăpînită de indieni (în Alcatraz se instalase în noiembrie 1969 un grup de indieni reprezentînd peste douăzeci de triburi, pe baza unei vechi legislații americane privind teritoriile nefolosite de coloniștii albi. Ulterior numărul lor a crescut la cîteva sute).

În tot acest răstimp, somațiile de a părăsi insula n-au dat rezultate. Datorită faptului că erau sprijiniți de opinia publică americană, indienii din Alcatraz n-au fost evacuați cu forța. Au fost, în schimb întrerupte electricitatea și apa. Ajutoarele au continuat să vină din întreaga țară dar, după o vreme, și cei mai apropiați simpatizanți s-au descurajat. În momentul evacuării insulei se mai găseau șase bărbați, patru femei și cinci copii. **În fotografie**: indieni care se stabiliseră în Alcatraz. 2. Convorbirile dintre comunitățile cipriote greacă și turcă nu au ajuns încă la o soluție. Pe de altă parte s-a anunțat că ministerele de externe ale Greciei și Turciei au stabilit ca, în cazul în care la convorbirile intercomunitare nu se va înregistra nici un rezultat pînă în luna septembrie, cele două țări să reia examinarea problemei. După cum știți, forțele O.N.U. se află în continuare în insulă, mandatul lor fiind prelungit cu încă șase luni.

Rafael Kolimberg, Moinești. România nu este afiliată la „Interpol". **Dumitru Agafiței, Bacău.** Nu avem în vedere o asemenea acțiune. **D. Mach, Cîmpia Turzii.** Articolele reproduse la rubrica „Puncte de vedere" și răspunsurile apărute în cadrul acestei rubrici au explicat rațiunile pentru care peronismul este încă influent în Argentina, deși au trecut 16 ani de la îndepărtarea lui Juan Perón. În ceea ce privește articolul trimis de dv., dat fiind subiectul tratat, considerăm că este mai potrivit pentru o revistă de istorie.

LUMEA
săptămînal de politică externă editat de Uniunea Ziariștilor din Republica Socialistă România
REDACTOR-ȘEF LIVIU RODESCU
Redacția și administrația: București, Piața Scînteii 1. Telefon 17.60.10. Internațional 18.52.63 și 13.53.55. Telex 197
Abonamentele se fac la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții

C.P.C.S.

O BUCĂTĂRIE PERFECT UTILATĂ...

CĂLDURĂ PLĂCUTĂ ŞI UNIFORMĂ...

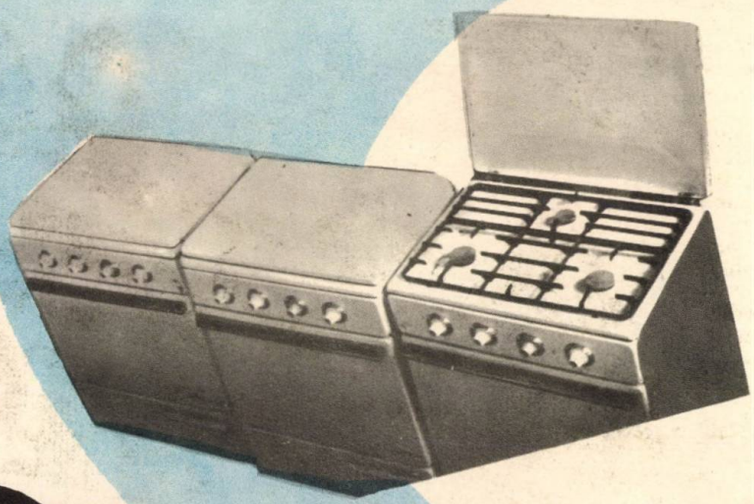

De nelipsit din orice bucătărie, ultimele tipuri de maşini de gătit moderne, adaptate pentru gaze şi aragaz.

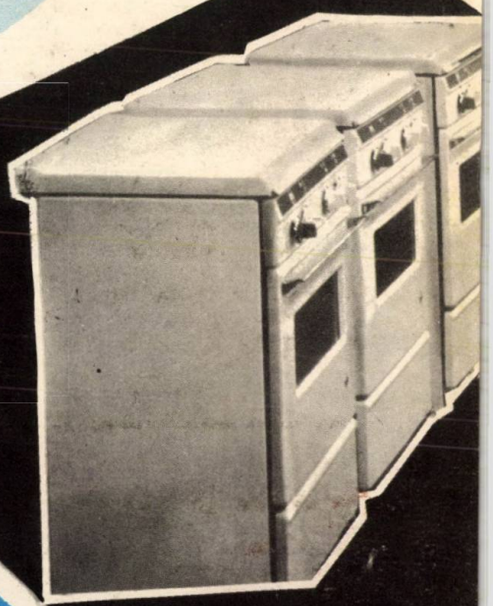

vă asigură produsele

I. I. S. 1 SEPTEMBRIE SATU MARE

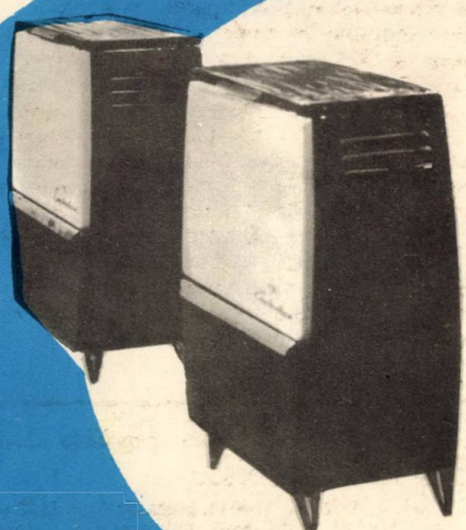

Sobele de încălzit cu petrol se manevrează uşor, sînt economice şi foarte practice.

I.I.S. 1 SEPTEMBRIE, SATU MARE

— Calea Traian 23-29.

Lei 2

UZINA DE UTILAJ CHIMIC PLOIEŞTI

produce şi livrează utilaje tehnologice pentru presiuni pînă la 350 kgf/cm² şi temperaturi pînă la 700° C; schimbătoare de căldură; compensatori lenticulari; rezervoare; coloane; recipienţi; reactoare; agitatoare
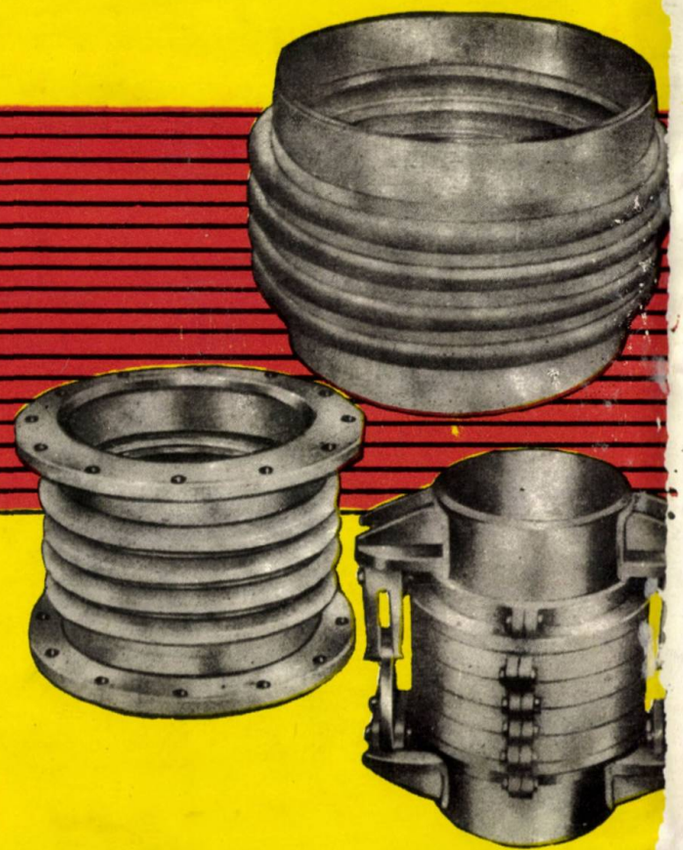
Prin aplicarea celor mai moderne procedee tehnologice şi de control se asigură o înaltă calitate fabricatelor uzinei